ISSN 0463-6309

Moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1977
9
lapkritis
gruodis

TURINYS

Z. Tenisonaitė	Pieter Paul Rubens	2
S. Vilkauja	P. Orintaitė	4
P. Orintaitė	Stabinio piršlybos	5
P. Gaučys	Amerikiečių šeima	8
J. Vaičiūnaitė	Tyla (eil.).	10
R. K. Vidžiūnienė	Kalėdinė akimirka	11
A. Tenisonas	Dombergo mergelė	12
• Knygos	Pr. Naujokaitis — P. Orintaitės istorinis romanas	17
	R. K. Vidžiūnienė — "Žodžiai kaip salos"	18
	B. Vytienė — Atrastas takas	19
• Moterys pasaulyje		20
	G. Krivickienė — J. O. Kajeckai	21
	J. Vaiūnas — Pasiruošimas šeimos gyvenimui	22
• Sveikata	A. Vaisiūnienė — Gražumas atneša moteriai laimę	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	25
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

Rubens	Madona	1
Rubens	Sūnus	2
Rubens	Peisažas	3
V. Valiukas	Verpstės	6
J. Daniliauskienė	Karpiniai	7
Rubens	Moteris	9
B. Stankūnienė	Motina	11
P. Rauduvė	Beržoras	13
J. Daniliauskienė	Karpiniai	15
M. Žymantienė	Iliustracija	18
J. Vertelis	Moliniai indai	27
J. Vargonas	Mediniai šaukštai	28

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1977 m. Nr. 6 (120)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė "Tėviškės Žiburių" spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams $7.00, garbės prenumerata — $10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuaniain Women's Magazine. 1977. No. 6 (120)

Printed by "Lights of Homeland" in Mississauga, Ont.

moteris

1977 6 (120)

SVEIKINAME

VISUS
BENDRADARBIUS
IR SKAITYTOJUS
ŠV. KALĖDŲ
IR NAUJŲJŲ
1978 METŲ
PROGA!

"Moters" žurnalo leidėjos, redakcijos ir administracijos kolektyvas

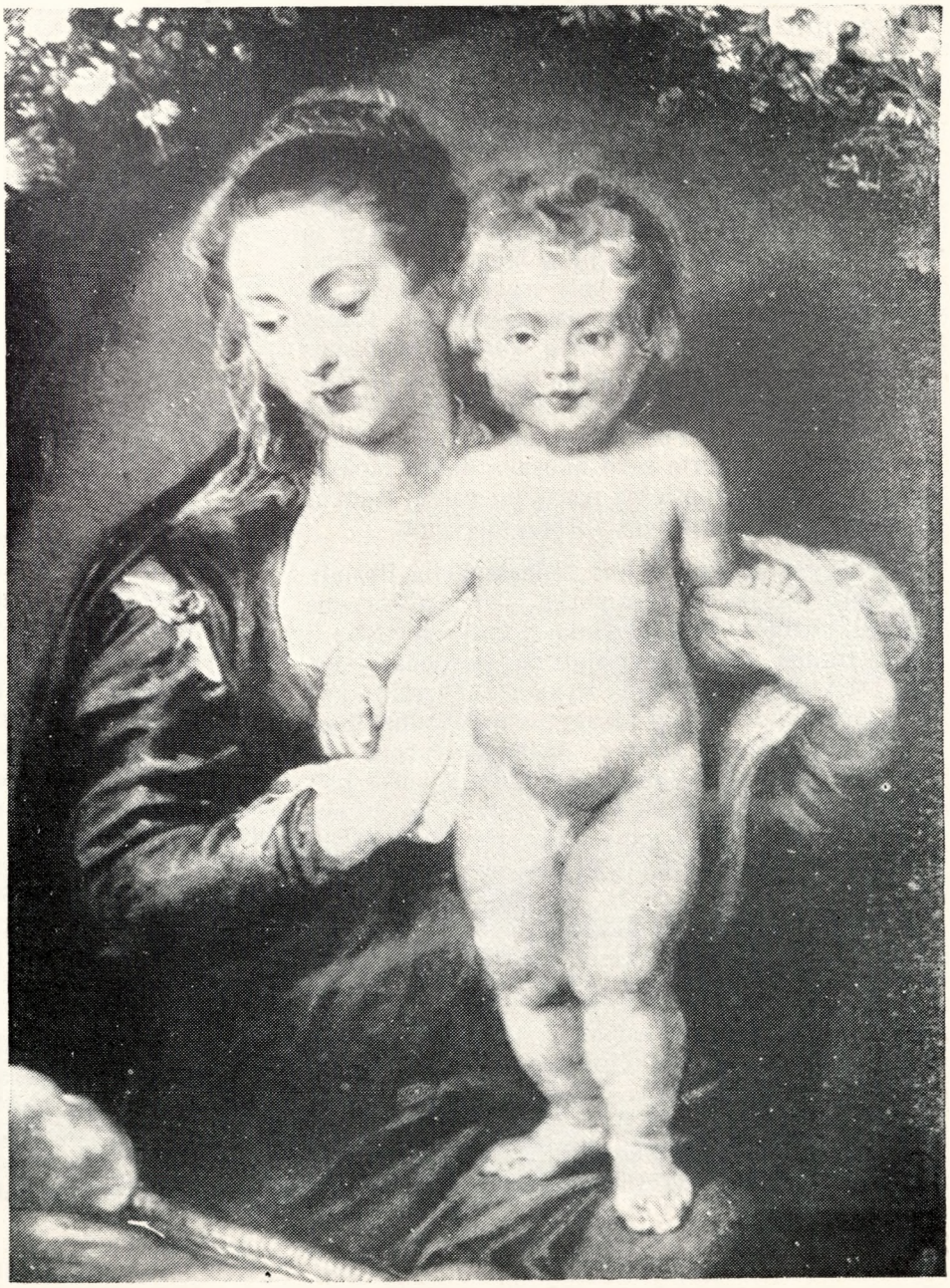

RUBENS MADONA

PIETER PAUL RUBENS

ZENTA TENISONAITĖ

RUBENS SŪNUS

Keturi šimtai metų praėjo nuo tos dienos, kai gimė žymusis flamų tapytojas Pieter Paul Rubens. Šiais metais Antwerpeno miestas iškilmingai švenčia šią keturių šimtų metų sukaktį.

Rubens gimė 1577-tais metais birželio 28-tą dieną Siegen'e Westfalen, į kurį buvo pabėgę jo tėvai, bijodami religinių persekiojimų. 1587-tais metais jie galėjo grįžti į Antwerpeną. Rubens norėjo būti tapytoju. Mokėsi pas menininką Tobias Verhaecht, Van Noort ir Otto Venius. 1600-siais metais keliauja į Italiją, kad susipažintų su itališku renesansu. Venecijoje jį paveikia Tintoretto, Romoje Caravaggio. Po aštuonerių metų grįžta į Antwerpeną ir įkuria savo nuosavą dailės mokyklą, kuri netrukus pasiekia pasaulinį garsą. Rubens yra ypatingai talentingas formos atžvilgiu.

1609-tais metais Rubens veda Isabella Brandt. 1610-tais metais jis nusiperka sau Antwerpene namus, kuriuos, nesigailėdamas lėšų, paverčia į tikrus rūmus. Jis lieka gyventi Antwerpene, išskyrus 1625-tus metus, kada vyksta į Paryžių, kad atliktų Maria de Medici užsakytus paveikslus. Šiandien tie paveikslai Louvre. Aplamai Rubens yra labai garsus ir gauna daug užsakymų išpuošti bažnyčias, karališkus rūmus. Tuos darbus jis atlieka kartu su savo mokiniais. Rubens'o įtaka pietų nederlandams (tais laikais Belgija neegzistavo) yra labai didelė, o vėliau ir šiaurės nederlandams (Olandija). Rubens'o laikotarpio bendrininkai yra irgi žymūs tapytojai, kaip Van Dijck, Jordaens, Teniers, Quellinus, Quinten Matsijs.

Mirus jo žmonai Isabellai 1620-tais metais, Rubens daug keliauja. 1630-tais metais jis veda Helene Fourment, kuriai buvo vos šešiolika metų. 1635-tais metais jis nusiperka vasarvietei rūmus prie Mechelen. Ten labai daug tapo visai vienas be mokinių. Tai daugiausia peisažai, kuriuose jis atkreipia daug dėmesio šviesos efektams, kaip debesys, vaivorykštė, saulėtekis, saulėlydis. Jo asmeniškai pieštų paveikslų skaičius siekia apie šešis šimtus. Taipgi jis iliustravo knygas, piešė grafikas, vario graviūras ir t.t.

Rubens mirė 1640-tais metais gegužės 30-tą dieną. Vėliau jo gražusis namas Antwerpe ėjo iš rankų į rankas. Buvo perstatomas. Griaunamas. Pagaliau 1937-tais metais Antwerpeno miestas nuperka tą namą už penkis milijonus frankų, kad padarytų muziejų. Bematant pradedami restauracijos darbai, kad apleistas namas vėl atgautų visą savo XVII amžiaus puošnumą. Karas sutrukdo darbus, bet 1946-tais metais užbaigiama restauracija. Erdvus kiemas, puošnūs vartai, gražios statulos, seni paveikslai ir daugybė kambarių, apstatytų to laikotarpio baldais, duoda gerą anų dienų patricijaus rūmų vaizdą. Rubens buvo ne tik žymus dailininkas, bet ir kaip geras diplomatas vaidino svarbų vaidmenį to laikotarpio tarptautinėje scenoje..

Šiandien, keturi šimtai metų po jo gimimo dienos, Antwerpenas iškilmingai mini savo garbės pilietį. Ta proga ir senasis meno muziejus (1840) tapo atgaivintas, restauruotas ir aklimatizuotas. Birželio 28-tą dieną, dalyvaujant Belgijos karaliui Boudewijn ir karalienei Fabiolai, iškilmingai ati-

daryta Rubens'o darbų paroda. Šitoje parodoje yra sutelkti darbai net iš 48 pasaulio muziejų ir privačių kolekcijų. Tokiu būdu kabo paveikslai iš Washingtono, Leningrado, Chicagos, Romos, Stokholmo, Berlyno, Madrido, Londono ir kitų miestų. Paroda truks iki rugsėjo pabaigos. Į šią parodą įdėta daug pinigo. Vienas Antwerpeno miestas investavo 125 milijonus frankų, laukdamas turistų bangos. Ta proga išleista 100.000 aukso ir 50.000 sidabro monetų, kurias supirks pasaulio numizmatai. Dar leidžiamos pašto ženklų serijos, yra Rubens'o alus, pyragas, Rubens'o lėlės, lėkštės, stiklai. Sunku suminėti visas gėrybes ir blogybes, kuriomis miestas rengiasi pagerbti tapybos meno karalių.

Šią vasarą dar rengiamos įvairios parodos. Rubens'o autoportretas, nupirktas už 12 milijonų frankų, kabo jo namuose. Galima net matyti Rubens'o laikų madas, o mados visada gyvavo pasaulyly, pradedant primityvia kūno tatuiruote pas pirmykščias kultūras. Bet mada yra ne tik kultūros atspindys. Ji parodo atskirų žmonių charakterį. Drabužiais stengiasi žmogus sukurti savo atvaizdą, nors pasiekti tai sunku, nes drabužiai atidengia tiek geras puses, tiek ydas.

Mūsų dienų drabužiai nebėra tokios geros kokybės, kaip Rubens'o laikais. Taip pat mūsų dienų mada labai greit keičiasi grynai pelno motyvais. Rubens'o laikų madas diktuodavo karališki dvarai. Ispanai turėjo XVI amžiuje didelę politinę ir finansinę įtaką Europai. Ir ispanų drabužiai davė toną Europos madoms, nors tuo pačiu laiku anglai rengėsi savitai, o Venecijos "high life" puošimosi būdas buvo padorių olandų akyse dyglys. Aišku, nereikia pamiršti, kad tais laikais labai didelė gyventojų dalis ne tik nepamėgdžiojo madų, bet rengėsi škudurais ir gatvės būdavo pilnos elgetų. Tie puošnūs ponai (vyrai net labiau puošėsi) ir ponios senuose portretuose buvo didikai ir turtuoliai. Aplamai tik nedidelė žmonių grupė.

Anais laikais mada taip greit nesikeitė ir kiekviena karta sekė savąją. Taip galima ant portretų užtikti senolę, dukrą ir anūkę visai skirtingai apsirengusias. Rubens'o laikais dominavo trys atskiros madų rūšys. Pirmiausia ispanų, nes jie valdė Europą. Taip ir jų madoje atsispindi gana griežta savęs disciplina, prabanga ir įstatymų tvirtumas (geriau griežtumas). Drabužiai yra labai puošnūs, bet nenatūralūs. Žmonės juose gali sunkiai judėti, varžomi augštų klostytų apikaklių. Ispanai turėjo įtaką pietų nederlandams. Šiaurės nederlandai turėjo nuosavą madą, jau daug praktiškesnę. Ji duodavo žmogui daugiau judėjimo laisvės ir nebuvo taip išpuošta nereikalingais atributais kaip prancūzų. Prancūzai rengėsi ypač rafinuotai ir puošniai. Rubens'o laikų madų parodoje yra įdomi detalė — tai batukas iš Venecijos, kurio padas yra t krai 20 cm. augštumo. Juo garbingesnė dama Venecijoj, juo augštesnis jos bato padas. Medžiagos buvo labai prabangios, aksomas, šilkas, siuvinėtas su auksiniais siūlais ir žemčiūgais bei brangakmeniais išpuoštas. Pats Dievas tik žino, kaip reikėdavo tokius drabužius valyti?

RUBENS

PEISAŽAS

Todėl kvepalai ir dažymasis vaidino milžinišką rolę Rubens'o laikų patricijų gyvenime. Grožio idealas buvo visai blanki oda, kurią gaudavo išsipudravę balta švinine pudra. Tą pudrą dar pritvirtindavo su kiaušinio baltymu. Skruostai ir lūpos gaudavo raudonumo. Trūkstant paprasčiausiai higienai, kvepalų vartojimas buvo labai paplitęs aristokratų tarpe. Net ir drabužius apibarstydavo su pudra arba apšlakstydavo su kvepalais. Be to damos nešiodavo auksinę ar sidabrinę kvepalų dėžutę, kuri kabėdavo ant grandinėlės. Tokios dėžutės kartais būdavo pasakiškai brangios. Šiaurės nederlanduose panaši dėžutė, kurioje būdavo įdėtas akmuo iš persiškos ožkos skrandžio, kaštuodavo nuo 1.200 iki 1.500 guldenų. Šiandien už kvepalus niekas taip brangiai nemokėtų. Bet tas akmuo turėjo magišką galią apsaugoti nuo ligų. Kvepalai dar būdavo nešiojami skrybėlės viršuje arba prisegami prie diržo.

Pieter Paul Rubens ir jo šeima yra palaidoti vienoje iš pačių gražiausių Antwerpeno bažnyčių Sint-Jacobskerk. Pernai miesto tarybos nariai su klebonu ir pora profesorių slaptai atidarė Rubens šeimos kapą po altoriumi. Koplyčioje virš altoriaus kabo Rubens'o paveikslas, kurį davė pakabinti jo antroji žmona Helene. Paveikslas yra bibliniais motyvais pieštas. Bet jame Rubens duoda savo abiejų žmonų, vaikų, dėdės ir savo veidus. Atidarius kapą, jieškotojai labai nusivylė. Atrado penkiolikos žmonių kaulus, visai sujauktus ir sumaišytus krūvoje. Tokiu būdu pasakyti, kokie kaulai priklauso pačiam Rubens'ui, buvo neįmanoma. Taip tą kapą vėl uždarė, bet slaptas žygis nuskambėjo spaudoje įvairiais tonais.

Rubens buvo ne tik labai gabus menininkas, bet jis yra labai daug paveikslų padaręs. Pats asmeniškai apie 600-tus. Visos Europos didikai ir vyskupai jį kviesdavo. Pvz. ispanų karalius Filips IV užsakė savo medžiokliniams rūmams, netoli Madrido, eilę paveikslų, iš viso šimtą dvylika pagal Ovidijaus "Metamorfoses". Škicus jiems padarė pats Rubens, gi tolimesnį darbą atliko jo mokiniai, vėliau patys tapę garsenybėmis. Gaunant tokius karališkus užsakymus, nėra nuostabu, kad Rubens savo laikais buvo milijonierius.

* * *

Panaudota literatūra:

1. Oosthoks Encyklopedie XII, Utrecht, 1968.
2. Marcel Fryns: Rubens, Van Dijck, Jordaens, Paris-Bruxelles, 1966.
3. F. A. Luyten: Belgie en Luxemburg, Amsterdam, 1948.
4. De mode in Rubens' tijd, Antwerpen, 1977.
5. "De Standard", 10. 6. 1977.
6. Erste Nederlandse Systematisch Ingerichte Encyklopedie II, Amsterdam, 1947.

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ SŪDUVOS LYGUMŲ DUKTĖ

S. VILKAUJA

Prisimenu P. Orintaitę, kai dar buvau Vilkaviškio gimnazijos žemesnėse klasėse, o ji jau buvo bebaigianti gimnaziją. Visad pilna jaunatviškos energijos, draugiška su visais mokiniais pertraukų metu koridoriuose ar kieme, per gimnazijos šventes bei minėjimus ir kitur.

Visi mokiniai žinojo, kad ji rašo eilėraščius ir domisi literatūra, o kai baigs gimnaziją, tai važiuos į universitetą ir studijuos lietuvių kalbą.

Nors Vilkaviškio gimnazijoje tada mokėsi ir daugiau būsimųjų rašytojų, būtent: S. Bačinskaitė (Salomėja Nėris), A. Vaičiulaitis, P. Karuža ir kiti, bet P. Orintaitė visiems žemesniųjų klasių mokiniams patiko daugiau ne todėl, kad ji buvo raudonskruostė, gražiais (garbanotais) plaukais gimnazistė, bet savo nuoširdumu ir visad gera nuotaika.

Mums, tiesą pasakius, būdavo ir garbė, kad 8-tos klasės mokinė (o dar poetė) mus kartais pašnekindavo. Mes būdavome labai patenkinti, kai žiemos metu gimnazijos kieme ji prisijungdavo prie mūsų "Tupučių traukinio", ir, šaukdami "Vyručiai, ar toli Mauručiai?" nusileisdavome nuo kalnelio net iki Vilkaujos ir Šeimenos santakos. O kiek būdavo juoko, kai visi išvirsdavome į sniegą.

Vytauto D. universitete jos neberadau, nes ji buvo baigusi studijas ir mokytojavo Šiaulių gimnazijoje.

Nors P. Orintaitė ir buvo baigusi universitetą, bet nenutraukė pažinčių su literatūros istorijos profesoriais. Atvažiavusi iš provincijos į Kauną, ji rasdavo laiko ir užsukdavo į universiteto Didžiuosius rūmus. Čia ji susitikdavo su pažįstamais ir buvusiais studijų draugais. Tad kartais mes matydavome ją, kalbančią su prof. V. Krėve-Mickevičium, prof. V. Mykolaičiu-Putinu ir kitais.

Reikia manyti, kad pažintis su rašytojais profesoriais galėjo turėti įtakos ir jos kūrybai.

P. Orintaitė gimė 1905 m. vasario 18 d. Šakių aps., Kudirkos Naumiesčio vls.., Lieplaukių kaime. Tad ji yra tikra Sūduvos lygumų dukra. Ji kartais ir sakydavo, kad niekur taip nėra gražu ir miela, kaip prie Šešupės žaliuojančių pakrančių, jos gimtojoj tėviškėj.

Paskaitykime, kaip ji svajoja apie tai eilėraštyje "Ilgesys":

Šešupėle miela,
Pasaka sraunoji —
Kaip svajotą sapną — vis tave girdžiu . . .

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

atšventė 50-ties metų literatūrinės kūrybos jubiliejų. Sveikiname!

Tartum tavo vandens
Glosto basą koją
Ir pasklinda kvapas vyšnių žydinčių . . .

— — — — — — — — — — —

Ir suspaudžia sielą
Sopulio svajonė —
Šešupėlė miela — taip toli toli . . .
Tie geltoni gluosniai
Ilgo kelio klony,
Ir žiemkenčio javo želmenys žali . . .

Mūsų literatūros istorijoje rašytoja yra įrėžusi gilią vagą savo poezija, novelėmis, apysakomis ir romanais, o taip pat ir scenos vaidinimais bei vaikams skirtais kūriniais. Be to, dažnai dalyvauja ir periodinėj spaudoj su savo straipsniais.

Ji jau yra išleidusi gana daug grožinės literatūros knygų, k.a.: "Vingių vingiai", "Iš sostinės", "Paslėpta žaizda", "Daubiškės inteligentai", "Jurgučio pieva", "Dirvonų moterims", "Marti iš miesto", "Liepalotų medynuose", "Šulinys sodyboj" ir kt.

Rašytoja yra ištekėjusi už žurnalisto J. Janutos ir gyvena saulėtoj Californijoj.

Petronėlės Orintaitės literatūros kūrybos aruodas, be abejonės, dar nėra išsibaigęs, nes ji ir šiandien vis dar teberašo.

STABINIO PIRŠLYBOS

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ
(ištrauka iš romano "Erelių kuorai")

Snyguriuoja. Lėtas vėjelis be paliovos sausom kruopom birena, sykiu ir šaltis smarkokai girgždina, kai keleiviai pasiekia Dubysos žiotis. Nuo čionai tartum padvelkia tėviškių kraigų dūmas. Nekiek varsnų belikę ligi namų.

Pajojėjus pusėtiną galą už Peštvės pilies, padairiai kalne ties Nemunu pasilypėjusios, netrukus pasitinka Žemaičių sodos. Trobos, lygut sėslios perekšlės, kantriai kiūto, sniego gūžtose nusmegę. Girių protarpiuose sužvilga ir koks miestelis. Baltų stogų kukšteros tingiai snaudžia, skaisčiai patalais apklostytos. Vien juodakuprės varnos pikčiurniškai krankia, pažemėm plėsnodamos, o nutūpę uoliai kapstinėjasi kokio maisto.

Upeliai jau plynai perdėm apibalnoti — kelio negaišina. Tučtuojau pasirodys tirštai apgyventa Karšuvos sritis.

— Kaip dabartės? — klustelia Alvydas. — Abu drožiame tiesiai į Graužuvėnus?

Stabinis dėbt dėbt pabaltakiuoja ir — protarpį tyli. Jo smegenys nerangiai sunarsto minčių mazgus. Bet savisaugos juslė užvis budri. Atsargus ir įtaringas, bernas ome suuodžia pavojų! Jam vis vaidenasi visur suktybės ir skriaudos, tartumei visa pasaulė — vien apgavikai. Padilbom pašnairavęs, nudrebia rupų žodį:

—O ko tenai?

— Kaip tai ko? To pat, ko ir tau. Viešpaties Vytauto aiškiai tarta: tegul mergina pati renkasi saviškį . . .

— Nelįskie man už akių! — storžieviškai užkliokia didbernis iš Giniočių kelmo. — Žinai gi, mergė man tėvo žadėta, mano pirmenybė! O patsai tuo tarpu — tupėkie savo išdagose ir . . . kanapes iš priežados aižykis! Šiukštu man po kojų nesipinti!

— Tai . . . kuomet gi man atjoti į Šalteikės namus?

— Ogi, kai jau ašenai . . . į vestuves kviesiu! — ir džiugiai nusižvengia, matgi, didelę gudrybę pliokštelėjęs.

Jogaudaitis nutyla. Ką bedarys? Veltui bandytumei jį nuginčyti. Jau toks bukagalvis, kietasprandis ožys. Neperkalbėsi tu jo, norint kultuvu kaktą dyžtumei.

* * *

Šalteikė, kresna ir apkūni moterėlė, dvilinku paliaukiu pasmakrėje — net delnais suploja, priemenėje pasitikdama jaunąjį Giniočių svečią:

— Šetaigi, svetelis nebuvėlis, nė sapne nesapnuotas, vos beatpažįstu. Pečiais išbrendęs, o dailiai

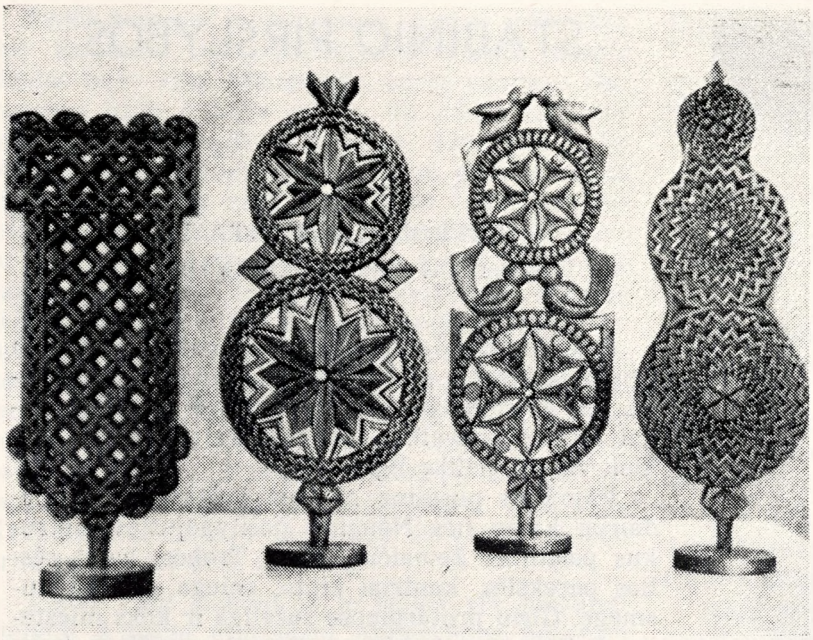

VERPSTĖS

V. VALIUKAS

sumitęs, bent sočiu pašaru šertas. Iš nosies, veiziu, ar ne į drūktąjį tėvuką nusidavęs? Iškerojęs, išplitęs, it skroblas — su lokiais imtynių ristis valiotumei . . . Bent man vyras ištarpęs!

O Stabinis, dievaižin, ne pats vienas čion atsibeldęs: jam pro alkūnę priekin krūtinę skečia, ligi ausų jau atsišiepęs, jo sodiškis Naudžius. Piršlio amatui įgudęs, anei mirksnio netrunka, tučtuojau užbirbina įprastą ritę . . . Gomurį medumi pasisaldinęs, netgi balsą sklidžiai nusmailina, laputės širdutės lipšnumu pragysdamas:

— Tetule maloningoji! Dievulių duotas svetelis sakalėlis! Ne jote atjojo, sparnais atplezdeno nuo Gardino kuorų . . . Per Nemuno tiltus, per Ūdrijos raistus, Perstūnio girias gūdžiausias . . . Jaunikaičio širdulę mylių myliom pavilbino ir suviliojo gandas, jog šičionai pas mumis, viduryje žiemos, už ledo kalnų, už šerkšno pilių, tarpu sniego vėpūtinių — balta lelija mergišku veidužiu pražydo . . . Tai jos žvalios akelės, kaip spungelės, šaunaus kariūno širdį virve už kilpos patraukė į Graužuvėnų vartus . . .

Šalteikės patyrusi ausis beregint sugriebia, kuo tieji Naudžiaus saldyžodžiai neša . . . Dvigubai nušvitusi ir meiliai globstydama, aptukusiom akelėm plustindama, tempia ji svečius gilyn — kviečia slinktis galinės kertės linkon.

Pirkioje erdviai jauku, židinyje tvieskia kaitri ugnis, nuodėguliais raudonuodama. Palubiu supasi puošnus šiaudelių sietynas, margų paukštukų, varpelyčių ir kitko prikabinėtas. Sienose raibuliuoja kilimai, raštuoti rankšluosčiai, kaišytinės juostos. Svečius nuglosto smagi šiluma.

Ant dvyliknytės staldengtės, gludnu balčiu patiestos veikiai atsiranda užkandžiai. Kadugio kvapumu rūkytas kumpis, storas skilandžio piaustinys, džiovinta žuvis, plokščias varškės sūrgtinis. Dar pailguotinis sūris, rauginti grybai. O klevo inde skaniai dvilksta geltonas medus. Priežadoje kaista žolienė — žiemos gėralo būtina pagaiva.

Vėliau, droviai staipydamosi, atitykina ir Agluonė, šliejasi suole šalip tetos. Pradžioje bandė ožiuotis — urkštavo nė nosies iš užkrosnio nerodysianti. Bet persigalvojo: jukgi nekenks, jei bent akį užmesiu? Vis viena smalsu, koksai gi tas mano sužadėtinis?

Vyras kaip vyras. Stuomeniu išsiklėstęs — nors į parodą dėkie! Tuomi vešliu augumu, regisi, labiausiai ir puikinasi. Iš tiesų, va, kokios rankų letenos, skobnyje padrėbtos, tartumei ližės, kur mergos didkepalius į krosnį šauna.

Kaklą įtraukusi, gunkso sau mergaitė, klausosi pašnekos. Jaunai mergei nedera kišti snapo į suaugėlių bylas, tinka vien kitų klausytis.

Na, ką plepa, tauškia tarškėdamas ir vis saldyn nuskiesdamas, atkalai spraną atmetęs, tasai šamaūsis Naudžius — jai anei motais. Piršlys viliokas tam ir samdomas — be pertrūkio niekus tratėti ir visų galvas daiiiom melagystėm apglušinti. Jaunikis kas kita: nepatyręs, atviriau išsiduoda, norint kaip stengtųsi ką nuslėpti.

Pagal balsą, žodžių tarimą ar lūpų čiaupstymą, net pagal juoką — jinai mėgina spėlioti jo būdą, įpročius, geismus.

— Būkite be baimės, tetule miela, — pasimirksėdamas įtikinėja jaunikis, perkirtęs piršlio traškų plepėjimą: — puikesnio žento nerasi, nė žiburiu šviesdama! Mes gi Gardine — Vytauto taip išgudrinti — apyniais viršun kylame, visi pavydi. Ašen patsai, žegit, šerno stotas, kaip kiti sako . . . Man ir sekasi visur. Pasodins gal kokiu pilininku arba seniūnu, bent viešpatausiu! Arba paties valdovo

kiemai, vyreli, tarnybos lobiais braška, ypačiai tokiem, kaip ašen . . . Gal duos kokią sritį po mano ranka, savo vėliava . . .

Agluonei jau ima nepatikti. Va, kad giriasi, kad pliauškia susiriesdamas, it gaidys sąšlavyne. Kuomet kas bus ar nebus . . . Argi vyriška taip iš anksto skėsčiotis?

Savo ruoštu pašneka nukrypsta kraičio linkon. Mergaitei nejauku, kai pastveria smulkiai rakinėti jos tėvų palikimą. Nelyginant mugėje arklį darbui lygstant . . .

O Naudžius birzgia, kaip savo rogėse. Aukštyn ūsą raito, tetulės alkūnę brauko ir — kvočia lygauja be atkvapo: kiek bus žirgų galvų? Su balnais ir pakinktais? Ir su ratais? Kiek jaučių jungų, medienos ašių? O javo pūrų, kanapių pluošto ryšulių? Dar lajaus, lydyto vaško akmenų kiekos? Galvijų, avių, ožkų, bičių avilių? Ogi milo kiek mastų, drobės rietimų? Kailių kokių? Padargų, skobnių, piestų . . .

Jaunikio pilkšvos akys, it apiblukę spanguolės, tik žėruoja, kai girdi gerus daiktus paeiliui minint — baltavilnės avys, bebro skrandos, sėmenų liepinės, midaus statinės . . .

Kad piršlys įkyriai tebekamantinėja, ko apsčiau gėrybių iškaulyti užsikirtęs, kuplioji tetulė bando atatupstom spirtis:

— Ką benorite . . . Našlaitė! Kas tėvų liko, sergėjau, kaip savai, tikro brolio vaikas. Bet argi toks godas jums, kai, tariate, visa mažne pienu plaukia . . . Riebios tarnybos priešais . . . Ir Giniočių lizdas, sena gūžta, šiltai mantos prigyventa — nieko gi nestinga? . . .

— Žegi, tetulėle, turtas juk visada pravartu, argi kuomet perviršy? — pasišoka glodinti jaunikis. — Norints jos kraiteliai ir nedidoki, bet — geriau negu niekas. Pagal save, žegi, galėčiau apstesnių žvalgytis, bet kartą jau tėvo man žadėta . . . — branginasi ir gudrauja jisai.

Vėliau, kuomet, vaišėm skrandžius prisikimšę, išskydo po trobą pasklidai šnekučiuotis, Stabinis, plačiau šypsnį patempęs — prislenka merginai gerintis:

— Būsi jau mano, rūtele . . . Aplinkui židinį apvesta, nuometu apgobta. O tuojau ir vestuves kviesime, ar ne? Kaip tiktai žiemą — mėsėdžio pramonių progos, neko mudviem besnausti . . .

Agluonės žalzganas žvilgsnis vėsokai blykstelia, akys patamsėja rūpesčiu. Baisiai ne prie širdies šis plačiažiaunis jaunikis . . . Argi mano dalia už jo tekėti?

Jauna galvelė dar nesumoja, kaip gražiuoju išsisukus. Šiuomi tarpu ar nebūsiant geriausia giniotiškio žodžius tuščiom versti . . . Ir pajuokauja:

— O, vestuves ašen mėgiu, iš tiesų! Tiktai, beje, ne savo . . .

— Dabar jau bus tavo . . . Pati nuotaka, ar ne puiku?

— Nuotaka . . . Kuomet norint gal ir būsiu . . . Tik tebėra mįslė — su kuriuo jaunikiu?

— Argi nežinojai, velionis tėvulis tave man pažadėjo?

— Bet tariesi galįs lobingesnių kraičių rasti . . . Prieš tavąsias puikes — manieji per lengvi.

— Tačiau ašen . . . tavęs neatsisakau, aš geidžiu . . . Didžiai meldžiu, nuo širdies . . .

— Ogi aš . . . ar negaliu atsimesti?

— Kodėlei? Juk tau patiks. Su manimi — visur pagerbta būsi, visakuo pertekusi. Aukštai sodinama, skaniai valgydinama . . .

— Ir už visa tai — tau skoloje jaustis?

— Na ne, ką tu . . . Laiminga būsi, patenkinta tikrai . . . — jam ir pačiam akivaizdu, jog nepergrabiai vyksta mergintis. Bet nė puse lūpų neprataria, jog Vytautas leido pačiai rinktis. Tokia pempelė, ką beišmano. Svarbu išgauti žodį. Prisijaukinti save išgiriant arba — spausti veliono pažadu . . .

J. DANILIAUSKIENĖ KARPINIAI

AMERIKIEČIŲ ŠEIMA

P. GAUČYS

Didelės socialinės ir ūkinės permainos, vykstančios Jungtinėse valstybėse, giliai palietė ir jų šeimų gyvenimą. Santuokos saitai silpnėja dėl tų plačiai tautoje besireiškiančių permainų ir dėl moterų reikalavimų sau lygių teisių namie ir teisės praktikuoti savo profesiją. Skyrybų tempas, jau ir dabar augščiausias pasaulyje, vis tebedidėja, netgi ir tarp senesnio amžiaus amerikiečių. Bevykstant permainoms šeimoje ar teisingiau, joms irstant, vaikai vis dažniau paliekami vieno iš tėvų globai, dirbančiai motinai, dieninei auklei ar televizijai. Ir vis tolstant nuo praeities papročių, daugiau kaip 500.000 vaikų gyvena su savo išsiskyrusiu tėvu. Vis dažnėja "santuokos" vyro su vyru atvejai ar kad kelios poros gyvena kartu ir paeiliui vyrai mainosi žmonas, o žmonos vyrus. Jaunuoliai vis labiau praktikuoja "išmėginamas" santuokas, kurios tęsiasi kelis mėnesius ar kelis metus. Ir dažnai ekonominiais sumetimais tūkstančiai gyvena bendruose namuose.

Tiesa, toliau nuo šitos maišaties milijonai amerikiečių tėvų ramiai tradiciniu būdu augina savo vaikus, pasilikdami ištikimi vienas kitam ir užtikrindami pastovumą nesantaikos kamuojamam pasauliui. Daugelis vedusiųjų atsisako miestuose praktikuojamų profesijų ir grįžta į gamtą, tikėdamies rasią geresnę aplinkumą tolimuose provincijų plotuose. Tačiau, to nepaisant, yra aišku, kad pagrindinės kryptys keičia šeimų struktūrą ir jų laikyseną. Sociologų turimi duomenys rodo, kad nūdien vis daugiau moterų linksta atidėti vedybas, nors, bendrai imant, vis dar dauguma santuokų įvyksta jaunesniam amžiuje. Kartu su piliulėmis, legalizuotais abortais ir vis dažniau praktikuojamu sterilizavimu vėlybos santuokos prisideda prie žymaus gimdymų sumažėjimo. Nūdien, aplamai imant, gyventojų prieauglis beveik dvigubai mažesnis nei buvo praeitam dešimtmetyje. Tuo tarpu, kai žymi moterų dauguma tikisi turėti du ar tris vaikus, JAV gyventojų cenzo biuras konstatuoja, kad 17 jų nuošimčių neketina turėti daugiau kaip vieną vaiką arba palikti bevaikėmis.

Besikeičiančios šeimos žymės ryškiai matomos amerikiečių ūkyje. 34% visų motinų su priešmokyklinio amžiaus vaikais dirba ne namie. Dieninių auklių, besirūpinančių jų vaikais, vis daugėja; vaikų psichiatrai ar šeimos patarėjai patapo labiausiai besiplečiančia profesija, padedanti jaunom porom auginti vaikus ir spręsti jų vedybines problemas. Sociologų manymu, tai, kas vyksta plačioje visuomenėje, esąs uždelstas smūgis bangų, kurios užliejo amerikiečių šeimą pokariniais metais: masinis kėlimasis į svetimus priemiesčius ar tolimus miestelius, suvartojimo manija ir televizija. Visi tie veiksniai skatino šeimos buvimą kartu, kas silpnino ryšius su bendruomene, kuri anksčiau palaikė daugelį šeimų.

Sociologai klausia, kada ir kaip amerikiečių šeima suras naują pusiausvyrą? Jie nenumato, kad dabartinis vertybių jieškojimas, kuris yra atsakingas už visuomenės pakitimą, greitai baigtųsi. Prof. R. A. Gardneris rašo: "Šių dienų lengvi skyrybų įstatymai ir galėjimas savarankiškai gyventi leidžia be rūpesčio žiūrėti į skyrybas. Religinės įtakos sumažėjimas irgi prie to prisideda. Kartu su tuo išsivysto savotiškas tęstinumas vaikams turint išsiskyrusius tėvus. Tada skyrybas jie laiko natūraliu dalyku. Be to, yra ir kitų paskatų. Pavyzdžiui, televizija nuolat atakuoja mus įvairiomis vilionėmis, kurios mumyse skatina norą pasinaudoti gyvenimo gėrybėmis. Kadangi dabar šeimos yra abejingos savo išlikimui ir vaikų likimui, jos lengviau pasiduoda pagundoms, kurios veda į jų iširimą."

Prof. Gardneris ir daugelis kitų sociologų tiki, kad labai kritikuojama branduolinė šeima bus ir toliau daugumos amerikiečių labiausiai pageidaujama. Tačiau jie netiki, kad grįžtų gerieji laikai didelių šeimų, apimančių jų gimines ir tarnus, kai buvo duodami kieti įžadai norint, kad santuokos būtų patvarios ir menamai laimingos. Daugelis specialistų tiki, kad mokyklos ir kolegijos paruoš jaunuolius būsimoms vedyboms ir motinystei. Sutinkant, kad taip ir bus kyla didelis klausimas dėl ateities šeimos sugebėjimo spręsti dorovines ir socialines problemas, kurias iškelia beskubanti technologija. Kartu su tuo daugelis auklėtojų nerimauja, matydami šių dienų jaunuolių nenorą pagrindinai įsipareigoti antram santuokos nariui.

Tuo būdu sunkėja klausimas, kaip branduolinė šeima gali veiksmingai gyvuoti, neatgavusi paramos iš platesnės visuomenės. Antropologė Margaret Mead rašo: "Branduolinė šeima reikalinga bendruomenei, kuri iš dalies būtų rinktinė — jos draugai, ir iš dalies duotinė — jos giminės, pvz.

RUBENS MOTERIS

tėvai ir seneliai, kurie paprastai daugiau rūpinasi jos gerove nei bet kas kitas. Vienui viena branduolinė šeima niekad negali būti visiškai nepriklausoma. Jai reikia bendruomenės, kuri ją paremtų".

Ir vis tik, nepaisant visų samprotavimų bei statistinių duomenų, amerikiečių sieloje yra giliai įsišaknyjęs įsitikinimas, kad santuoka yra laimės raktas. Ir nauji prie tų senų saitų priartėjimo būdai nuolat keičiasi. Kai kam tai reiškia eiti pasitarti pas vieną tų vis didėjančios vedybų patarėjų armijos narių, ar gal ryžtis kurti bevaikę šeimą. Kitiems tai gali reikšti išmėginti komunalinį gyvenimą ar trauktis "į gamtą". Anot psichiatro De Vries, dabar esąs polinkis grįžti prie šeimos. Žmonės vėl pradeda vertinti jos reikšmę. Netgi asmenys, perėję per skyrybų patirtį, nesą praradę pasitikėjimo santuokos institucija. Esą daugelis jaučia, kad jie nesugebėję prisiderinti prie atskiro asmens ir po pirmų skyrybų tuokiasi vėl.

Neseniai Gyvybės apdraudimo instituto pravestuose apklausinėjimuose 87% apklaustųjų virš 29 metų amžiaus pareiškė pasirinkę "laimingą šeimos gyvenimą" kaip svarbiausią jų gyvenimo tikslą. Sociologas A. Campbell tvirtina, kad vedę žmonės, aplamai imant, į savo gyvenimą žiūri labiau patenkinamai nei viengungiai. Trumpai sakant, jie laimingesni. Viengungės moterys būna mažiau patenkintos savo likimu nei viengungiai vyrai.

Bet kodėl taip sparčiai šeimos irsta? Dauguma sociologų, tiriančių šeimas, dėl to kaltina socialinius pakitimus. Dabar visuomenė daug palankiau traktuoja išsiskyrėlius. Daugumoje valstijų skyrybos irgi daug lengviau duodamos. Be to, žmonės dabar patiria daug didesnį aplinkybių spaudimą ir tikisi susilaukti daug didesnės laimės. Dabar žmonės turi daug daugiau laisvo laiko galvoti apie savo santykius. Anksčiau daugelis naujai susituokusių būdavo taip apkrauti darbais, kad nebuvo kada nė tinkamai pasilsėti. Dabar, sutrumpėjus darbo valandoms ir patobulinus jo priemones, vyras su žmona daugiau reikalauja vienas iš kito. Nepaisant didėjančio skyrybų skaičiaus, milijonai šeimų ir santuokų sugeba darniai sugyventi. Tačiau daugeliui kitų reikalinga pagalba ar patarimai, kad jų santuokos nesuirtų šių dienų pilnoje įvairių sąmyšių visuomenėje. Tad nenuostabu, kad dabar visur pilna įvairių specialistų, šeimos ir vedybų patarėjų. Jų tarpe yra dvasiškių, psichiatrų ir socialinių darbininkų. Taip pat daugelis augštesniųjų mokyklų ir kolegijų turi specialias klases, kuriose keliamos ir aiškinamos problemos, susijusios su santuoka, vaikų auklėjimu ir t.t. Mat, daug kas yra įsitikinęs, kad norint sukurti sėkmingas šeimas, reikia visų šitų priemonių ir dar ko daugiau. Kiti vėl aiškina, kad pati šeima turinti pasikeisti. Per daug dažnai atsitinka, kad šeimos būna surištos ekonominių ryšių, o ne bendrų interesų ir meilės.

Daug tūkstančių šeimų palieka didžiuosius miestus, ieškodamos ramybės ir paprastumo apsnūdusiuose miesteliuose ir ūkiuose, kuriuos jų seneliai prieš daugelį metų buvo apleidę. Nuo 1970 m. JAV šeši didžiausi miestai neteko 900.000 gyventojų. Tuo pačiu metu tolimiausios šalies vietovės, kurios šeštam dešimtmetyje prarado 12,5% savo gyventojų, dabar susilaukė 3% jų padidėjimo. Priešingai praeities jaunimui, kuris būriais traukė į miestus, dabar nauji migrantai, jų daugelis jauni ir gerai išsimokslinę, bėga iš pertekliaus, o ne į jį. Žinia, jų pasirinktos vietos pasižymi grožiu, bet jokiu būdu ne derlingumu. Jie nusiskundžia didžiųjų miestų trafiko užsikimšimu, siaučiančiais kriminalistais, užterštu oru ir jieško gerų vietų, kur galėtų ramiai auginti savo vaikus.

Būdinga, kad daugelyje miestų religinis uolumas tikinčiuosius skatina sudaryti labai drausmingas grupes, kurias vienas jėzuitas kunigas pavadino savotiškais katalikų religiniais ordinais, kai dar nebuvo juose pasireiškusi II-sios Vatikano santarybos išlaisvinanti įtaka. Chicagos priemiestyje Evanstone tokia pasekėjų grupė supirkinėja namus 200 savo narių, kurie sudarys praplėstas šeimas. Kita Ann Arbor (Michigane) grupė, vadinama "Dievo žodžio bendruomenė", paskelbė, kad 1500 jos narių gyvena "krikščioniškų šeimų dvasioje". Dažnai tokias šeimas sudaro vedusiųjų pora su vaikais ir trys ar keturi viengungiai. Visose AV-se Unitarinės bažnyčios nariai organizuoja šimtus savo narių į praplėstas šeimas, kurios kas

savaitę susirenka pasitarti ir kas mėnesį suruošia išvykas. Žydai irgi praktikuoja panašias draugystes. Tačiau, nepaisant padorumo ženklų, jų bendruomenių vadai pripažįsta, jog jos kenčia tas pačias negeroves, kurios ištinka ir suardo įprastines šeimas. Ir niekas nesitiki, kad tokios mišrios šeimos netolimoje ateityje pakeistų tradicines.

Didelį rūpestį kelia šitų šeimos atmainų paliestų JAV vaikų ateitis. Mat, daugiau kaip 30% mokyklinio amžiaus vaikų gyvena su tėvais, kurie bent vieną kartą jau buvo išsituokę. Dėl vis gausėjančių skyrybų ir pabėgimų šešta dalis visų JAV vaikų, nepasiekusių 18 metų, gyvena tik pas tėvą ar pas motiną. Tuo pačiu metu dauguma mokyklinio amžiaus vaikų motinų dirba ne namie, palikdamos savo vaikus auklių globai. Šeši milijonai priešmokyklinio amžiaus vaikų turi dirbančias motinas, tuo tarpu kai tinkamų vaikų globai patalpų tėra tik vienam iš šešių tų vaikų. Kai tie vaikai iš mokyklos grįžta į tuščius namus ir laukia tėvų sugrįžtant iš darbo, dažniausiai jie būna niekieno neglobojami. Tokiais atvejais jų globėjais ir auklėtojais, jų būdo formuotojais ir ramintojais būna televizija.

Kas penkti metai amerikiečių vidutinišką šeimą darbo sąlygos verčia keltis į kitą vietą. Tai žalingai atsiliepia daugelio šeimų tėvams ir vaikams, nes jų narius nustato vienus prieš kitus ir sudaro vadinamą "generacijų plyšį". Taip pat labai didelę reikšmę turi ir milžiniškos vaikų auginimo išlaidos. Kai kurių ekonomistų apskaičiavimu išauginti vaiką iki jo subrendimo metų ir apmokėti augštojo mokslo išlaidas, kurios siekia 326.000 dolerių, įskaitant ir prarastą dirbančios motinos atlyginimą, kuri negalėjo dirbti per 18 metų. Ar tai reiškia, kad vaikystė ir jaunystė JAV bus nemalonus būsimoms kartoms prisiminimas?

Ir vis tik dauguma tėvų, įskaitant ir dirbančias motinas bei išsiskyrusius tėvus, stengiasi savo vaikus išauginti kaip galima geriau ir tinkamiau juos aprūpinti. Tokių šeimų vaikai išauga stiprūs, sumanūs ir būna naudingi visuomenės nariai. Iš kitos gi pusės, mažiausia vienas milijonas jaunų amerikiečių kasmet pabėga iš namų. Nusižudymas yra antra svarbi jaunų (nuo 15 iki 20 metų) amerikiečių mirties priežastis. Viena iš dešimties 17 metų amerikietė moteris — ištekėjusi ar ne — yra motina, nepaisant plataus preventyvinių priemonių paplitimo. Viena iš devynių 18-mečių jaunuolių atsiduria nepilnamečių teisme. Beveik 10% visų mokyklinio amžiaus vaikų turi lengvų ar sunkių psichinės sveikatos problemų. Narkotikų ir alkoholio tarp nepilnamečių paplitimas sudaro labai rimtą visuomenės rūpestį.

Daugelis jaunų tėvų turi imti specialius kursus ir mokytis, kaip būti geru tėvu ar motina. Mat, daugelis jų nėra paruošti susidoroti su pagrindiniais vaikų poreikiais jų kūdikystės bei vaikystės metais, ypač svarbiais, kai pradeda formuotis jų psichiniai ir protiniai sugebėjimai.

Daugelis nerimauja, kad televizija padidina šeimos tarpusavį izoliavimąsi. Televizija, sakoma, paskatina žmogų nutolti nuo gyvenimo. Ji nepaliaujamai skelbia materializmą. Prekybiniai skelbimai tvirtina, kad gėrybių panaudojimas esąs žmogaus gyvenmio tikslas. Daugelyje šeimų tėvai turi dirbti, kad galėtų turėti pinigų įsigyti toms medžiaginėms gėrybėms. Kai abu tėvai dirba po 8 valandas per dieną, jie nebegali pakankamai skirti dėmesio sau ir savo vaikams. Vis didėjąs dirbančių motinų skaičius smarkiai išplėtė kasdieninės vaikų globos centrus, kurie kaltinami nesugebą tinkamai prižiūrėti vaikus. Daugelis motinų bevelija savo vaiką pavesti globoti senesnio amžiaus moteriai, o ne jaunai, nors ir augštąjį mokslą baigusiai, centre dirbančiai merginai.

Kadangi dirbančių tėvų su mažais vaikais problema yra nepaprastai sudėtinga, JAV kongresui pateikta daug įvairių siūlymų bei idėjų, kaip būtų galima ją geriau išspręsti. Kaip ji bebūtų išspręsta, viena aišku, kad šeimos pakitimų įtaka šių dienų vaikams kelia didelį rūpestį dėl jų ateities ir pasėkų amerikiečių visuomenėje, nes jei bus palikta, kaip dabar yra, tai atsilieps nusikaltimais, pamišimais ir tautiniu susiskaldymu.

JUDITA VAIČIŪNAITĖ

TYLA

. . . O ji – lyg angelas virš pakalnučių lauko,
virš begalybės žydinčių varpų baltumo,
kai debesys
lengvi lyg ryto mintys
plauko,
lyg sniegas iš vaikystės slėnių . . .
Gal tai turimo,
o gal jau būto džiaugsmo išraiška,
kai šauksmas
sutirpsta neaprėpiamos tylos kvepėjime . . .
Ir šitas laikas į palaimą panašiausias,
Laukiems laukų varpams
be garso skambant vėjuje.

KALĖDINĖ AKIMIRKA

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

— Nėra Kalėdų senio, dėde. Jūs man visi meluojat. Ir tėtės Dievulis nepasišaukė pas save. Jei Dievulis yra ir Jis toks geras, ar Jis nežinojo, kad man tėtė reikalingas. Tėtės nėra, ir Dievulio nėra, ir Kalėdų senio nėra, kodėl jūs man visi meluojat? Ir mama, ir tu, dėde? — Vaiko balsas užspringo, ir dabar jo mažu veideliu jau nesulaikomai tekėjo ašaros. Pirmosios gilaus nusivylimo ašaros.

O aš stovėjau bejėgis ir nežinojau, nuo ko ir pradėti jį raminti. Per mažas buvo dar Kęstukas, kad jam išaiškinčiau komplikuotą jo tėtės istoriją, per mažas ir per trapus. Dar reikėjo, kaip nors pratęsti vaikystę, pridengti jo ašarotas akutes nuo gyvenimo tikrovės. Sužinos, kartojau sau, sužinos visvien kada nors, bet dar tik ne šį kartą, dar ne tokiame gležname amžiuje. Pažvelgiau į jo motiną, į jos švelnias, mylinčias akis, kuriose, deja, dar tebešmėkčiojo pergyventos ligos šešėliai, ir staiga pasijutau kaltu neapsaugojęs šių dviejų būtybių nuo šiurkščių tikrovės smūgių tada, kai dar nebuvo per vėlu.

Kęstukas nesiliovė. Dabar vėl verksmingai įsikibo į mano rankovę.

— O tu, ar kada matei Kalėdų senelį, dėde, kad man apie jį pasakoji, ar matei?

— Ne, Kęstuk, nemačiau, bet aš tikiu, kad jis yra.

— Man sakė, kad jo nėra. Tai tu man atveži dovanas, o gal mama, bet Kalėdų senelio nėra, visi vaikai iš manęs juokiasi.

— O aš tikiu, kad jis yra.

— Tai kodėl to jo nematei, jei jis yra?

— Gal aš nebuvau labai geras vaikas, ir jis pas mane neatėjo, o gal aš užmigdavau jo belaukdamas. Bet pas gerus vaikus jis ateina.

Kaip labai šitos ašarotos akys norėjo tikėti mano žodžiais.

— O Dievulis? Jeigu Jis geras, tai kodėl . . . — ir vėl užlūžo žodis.

— Mes, žmonės, nežinome Dievulio planų, Kęstuk, gal taip reikėjo, Dievulis protingesnis. Bet pakalbėkime dar apie Kalėdų senį. Gerai, jei, kaip sakai, jo nėra, tai nėra reikalo šiandien nekurti židinyje ugnies, nes jei jo nėra, tai per kaminą niekas neateis ir nereikia bijoti, kad užsidegs jo raudonas apsiaustas ir balta ilga barzda . . . — pakilau eiti prie malkų ir pamačiau, kaip maža abejonė sublizgėjo vaiko akyse.

— Čia nešalta, ugnies nereikia . . .

— Bet, Kęstuk, labai jauku sėdėti šaltą vakarą prie židinio, kodėl tad nepakurti ugnelės ir nepalikti jos nakčiai, kad Kalėdų rytas būtų šiltesnis.

— Aš manau, kad ugnies tai tikrai jau nereikia, — balselyje jau atsispindėjo baimė.

— Juk sakai, kad senelio tikrai nėra, tai negali užsidegti jo baltu kailiu apvedžioti rūbai, kada per dovanų ryšulėlius nepamatys ugnies besileisdamas per kaminą. O būtų gaila, jei senelis yra, gi tu buvai toks geras vaikas, ir jis tikriausiai norės ką nors tau atnešti. — Aš pasilenkiau prie malkų, jieškodamas degtuko.

Kęstuko akyse sušvito pasiryžimas.

— Nekurk ugnies, dėde, aš geriau neisiu miegoti, o čia saugosiu visą naktį, kad šį kartą tikrai sužinočiau, ar tu man nemeluoji, kaip sakė kiti vaikai. Aš sėdėsiu čia ant sofos ir lauksiu Kalėdų ryto.

B. STANKŪNIENĖ MOTINA

Nudaviau abejojantį. Širdyje dainavo vaikystės atsiminimai, snaigėmis apšalę langai, iš spalvotų popieriukų suklijuoti žaislai, paauksuoti riešutai, maži rojaus obuoliukai, angelo plaukai, fantastiškos šaltosios ugnys, kurių spaksėjimas užtraukdavo kvapą — jos taip neilgai degdavo, kad bijodavai praleisti sekundę to nuostabaus vaizdo. Ir didžioji žvilganti žvaigždė eglutės viršūnėje atrodydavo kaip bažnytinė monstrancija.

Paglosčiau švelnius sesers plaukus ir nusišypsojau jos ramioms, meilės pilnoms akims. Ji beveik niekada nekalbėdavo, tik sekė Kęstuką ir mane vienodu, laimingu žvilgsniu.

— Gerai, Kęstuk, aš sau irgi pasiklosiu lovą čia prie tavęs, gal ir man pavyks pamatyti Kalėdų senelį.

Susijaudinęs Kęstukas ir sesuo šoko nešti pagalves, antklodes, ir vaikas greit įsitaisė guolyje, atkreipęs galvą į tamsią židinio angą. Radio bangomis sklido kalėdinė nuotaika, ramiose sesers akyse atsispindėjo Vilniaus Katedros aikštė, mėnuo beišlendąs pro medžių šakas virš pilies kalno, girgždančiu sniegu į bažnyčias beskubą šiltai susisupę žmonės. Pasakojau Kęstukui apie šventą Kūčių vakarienę, kada vanduo pavirsdavo vynu ir galėjai girdėti gyvulius kalbant. Pamažu sviro šviesi galvutė, sunkėjo akių vokai. Nuotykių pilna diena artėjo prie galo.

Pamojau seseriai labos nakties, ir ji bežodžiai išnyko savo kambaryje, saugi ir laiminga dėl mano artumo. Kodėl kadaise jos neapgyniau, kai jai buvo bloga? Bet greitai vijau tamsią mintį į šalį, įsižiūrėjau į tamsoje šviečiantį vaiko veidą. Kalėdų senelis turėjo ateiti, galvojau, vaikas dar buvo per mažas ir per giliai sužeistas svetimų žodžių ir abejonių.

Staigi mintis šovė galvon, ir beveik balsu nusikvatojau. Tylutėliai atsikėliau, sudėjau po eglute slaptai atvežtas margaspalves dovanas ir tada atsinešiau savo didžiuosius kelionės batus. Patryniau batų padus židinio pelenuose ir sesers gražiai išblizgintose grindyse įspaudžiau keletą ryškiai matomų pėdų, kurios vedė nuo židinio angos tiesiai prie išpuoštos eglutės. Kiek laiko grožėjausi savo menišku darbu, paskui su šypsena atsiguliau šalia Kęstučio ir netrukus jau miegojau giliu po ilgos kelionės užtarnautu miegu.

Brėkštant pasijutau purtomas už pečių sujaudintų mažyčių rankų. Kęstuko veidas švietė neišpasakyta laime.

— Buvo, dėde, Kalėdų senelis buvo atėjęs vakar naktį. Kelkis, dėde, aš tau parodysiu, ką jis mums po eglute paliko.

— Gal sapnavai, Kęstuk, juk sakei, kad Kalėdų senelio nėra.

— Tik tu kelkis, aš tau parodysiu, kad jis tikrai buvo. Jis atėjo per židinį. Jis man atnešė dovanų. Žiūrėk, žiūrėk, kokie dideli jo žieminiai batai!

Balkšvoje šviesoje per visą kambarį bėgo didelės pilkos pėdos. Kęstuko akys juokėsi, kai jis pritūpęs lietė pelenus.

— Matai, kaip gerai, kad aš tau neleidau užkurti židinio. Tik tu pagalvok, kas būtų atsitikę!

Atsikėliau ir tiriančiai peržiūrėjau pėdą.

— Kad tave pypkė, Kęstuk, jo batai tikrai milžiniški.

Dar vienos Kalėdos buvo išgelbėtos.

DOMBERGO MERGELĖ

A. TENISONAS

Atsitiko tai seniai seniai. Atrodo, tai visai negalėjo būti, bet buvo. Buvau tada gimnazistas, bebaigiąs gimnaziją ir pabėgėlis iš Rygos į Tartu miestą. Taip tą miestą vadino estai. Latviai vadino jį Terbata, vokiečiai — Dorpat, o rusų geografijoje tas miestas buvo pavadintas Derpt ir dar dažniau Jurjev. Taigi iš Rygos bėgome į Jurjevą, o atbėgome į Tartu miestą. Siautėjo tada I-asis Pasaulinis karas, ir priešo kaizerio Vilhelmo patrankos dundėjo jau prie Mintaujos, netoli Rygos ir Dauguvos. Visa Lietuva jau buvo už priešo fronto linijos kaizerio Vilhelmo užgrobta. Ryga evakuota, o mes, mokiniai, "zubrijome" graikų ir lotynų autorius bei jų gramatikas, paįvairindami filologiją matematika, tarytum fronto dundėjimo visai nebūta.

Iš "mamulios" Rygos atvykome į svetimą miestą, į kaimynų estų seną istorinę vietovę. Tuoj pajutome kitą atmosferą, jau nebe Ryga. Mes, pabėgėliai, patekome į Tartu miesto mokyklos senas skurdžias patalpas, į vakarinę pamainą ir patyrėme, kad čia su Rygos "liežuviu", nemokėdami estų kalbos, ne visur susikalbėsi. Estai, estės, net gimnazistės kerta estiškai ir, kai pasakai jiems ir joms "eesti kuul eimoista" (estiškai nemoku), tai jų veidai susiraukia kaip naginė. Tai vis ženklas, kad gyventojai tame sename, jau nuo Gustavo Adolfo laikų universiteto mieste, išlaikė meilę savo gimtajai kalbai ir nenutautėjo.

Tartu miestas gražus ir ramus, tipiškas universiteto miestas. Jį kerta nemaža Mėtros (Embacho) upė ir ja nedideliais laivais per Peipuso ežerą ga-

P. RAUDUVĖ BERŽORAS

lima nuplaukti į Pskovą, o pro Narvą ir į Taliną. Miesto centre didelis Dombergo kalnas, paverstas gražiu miesto parku, o ant to kalno viduramžių laikų griuvėsiai, dar gerai išsilaikę. "Griuvėsiai" — tai perdėtai pasakyta, nes, anot Maironio,

Pelėsiais ir kerpėm apaugus antai,
Trakų štai garbina pilis.
Jos garsius valdovus užmigdė kapai,
O ji tebestovi dar vis . . .

Ir čia ta pilis ant Dombergo kalno "tebestovi dar vis", ir liūdnos storos sienos, su juodomis langų skylėmis bei bokštu tylėdamos žiūri "liūdnesnės kas dieną, graudindamos jautrią širdį ne vieną" . . .

Pilies stogas, tiesa, tik dangumi dengtas. Dieną jame plaukioja balti debesėliai, o naktį spindi auksinės žvaigždės. Bet kai skliautas apsiniaukia, tai dangaus ašarėlės birte byra tiesiog į pilies didžiąją salę. Tai kalavijiečių — Vokiečių Ordino XIII-ame šimtmetyje statyta pilis, dabar istorinis paminklas.

Atvažiavus į svetimo miesto laikiną gyvenvietę, kolei nustos griovę patrankos, netrukus užsimezgė pažintys su Tartu gimnazistais estais. Mūsų Rusijos Pabaltijo gimnazijų programos, ypač rusų kalbos ir literatūros, vienodos. Mes deklamavome Lomonosovo, Deržavino, Žukovskio odes, jas taip pat deklamavo ir estai. Bet kai jie, demonstruodami mums savo estišką "liežuvį", pradėdavo deklamuoti Lomonosovą, mes nesusilaikydavome iš juoko, nes jų nebesuprastų ir pats Lomonosovas! . . . Jie mus apšvietė ir apie savo garbingo miesto įžymybes, istoriją, observatoriją, senas legendas ir jų paslaptis, kokių mes Rygoje negirdėjome. Neturėjome miesto centre augšto kalno nei observatorijos, neturėjome ir tos didingos senoviškos pilies ir nieko nebuvome girdėję apie Dombergo pilies legendą, apie jos auką, kurios nepamiršau lig šiai dienai, praslinkus net 60 metų. Taip ji man, ta legenda, "įsėdo" į širdį, kad ir jums, mieli skaitytojai, neiškenčiu nepapasakojęs.

Kai ant Dombergo kalno statė mūrinę pilį, byloja legenda, vietoje anksčiau buvusios medinės pilies, kurią 1230 metais sudegino kalavijiečiai, "bekrikštydami" pagonius estus ir rusus, tai pagal senovės papročius po pilies pamatais užmūrijo gyvą, gražią, nekaltą mergelę. Toje vietoje, kur ji guli prie pilies pamatų sienos, tebėra iš akmens iškaltas žemas storas kryžius. Kerpėmis apaugęs, pašlijęs ant šono ir dabar dar stūksoja. Padavimas sako, kad kasmet naktį, prieš gegužės pirmą dieną, kai Dombergo pakalnėje miesto Rotušės laikrodis muša dvyliktą valandą, ta mergelė, baltai apsirengusi, atsikelia iš kapo, apvaikštinėja rūmus, apeina pilies aikštę. Rankoje ji laiko raudoną gėlę su raudonu kaspinu. Neapkęsdama žmonių už padarytą jai nuoskaudą, pirmajam pilies aikštėje sutiktam asmeniui prisega gėlę ir kaspiną prie krūtinės. Jos apdovanotasis po trijų dienų turi mirti. Tartu gyventojai tai gerai žino, ir nieks tą naktį ant Dombergo kalno nevaikšto. Taip perspėjo mus mūsų estų draugai.

Legenda tikrai pasirodė mums nepaprastai žiauri ir neįtikima, greičiau "romantiška sakmė", ir mes, keli klasės draugai, penkiese nutarėme šį svetimos viduramžių pilies stebuklą patikrinti. Gegužės pirmosios naktį eisime ant Dombergo kalno prie to seno kryžiaus laukti gražiosios mergelės pasirodant. Apie šmėklas, vaiduoklius, stebuklus bei paslaptingas vietas, kur vaidenosi, gi tiek baisenybių pripasakota, prirašyta! Kodėl mums jauniems gimnazistams nenueiti tą naktį ant Dombergo kalno prie pilies ir patiems patikrinti tos legendos tiesą? Tokia gera proga retai pasitaiko, nes įvykio vieta ir valanda žinoma, o tik kantrybės laukti gegužės pirmosios nakties! . . .

Belaukiant gegužės nakties, truputį tos "Livonijos" istorijos fragmentų apie Vokiečių Ordiną ir kaip krikščionybė "kalaviju ir ugnimi" buvo tarp pagonių platinama. Labiausiai tą laikotarpį nušviečia "Livonijos Kronika", kurią 1577 m., taigi jau po 1560 metų Livonijos Ordinui žlugus, surašė Revelio (Talino) liut. pastorius vokietis Baltazaras Rucovas ir išspausdino 1584 metais. Knygos titulas:

"Chronica Der Prouintz Lyfflandt / darinne vermeldet werdt. Wo dath suluige Landt ersten gefunden / vnde thom Christendome gebracht ys / Wol de ersten Regenten des Landes gewesen

sind / van dem ersten Meyster Dudcsches Ordens in Lyfflandt beth op den lesten / on de van eines Ydtliken Daden. Dorch Balthasar Russouuen Reualiensem.

Gedrucket tho Bart / in der Forstliken Druckerye / Dorch Andreatti Seitner. 1584".

(Livonijos Kronika, kur kalbama, kaip ta žemė pradžioje atrasta ir kaip ji atversta į krikščionišką tikėjimą; kas buvo pirmieji žemės valdovai, apie jų pirmąjį Vokiečių Ordiną magistrą iki paskutiniojo. Baltazaras Rusovas. Išspausdino Barto kunigaikščio leidykloje Andriejus Seitner. 1584.)

"Livonijos Kronika" — vertingas istorinis dokumentas buvo paminėtas ir prieškarinės Rusijos istorijos vadovėliuose. Ordino valdžia plėtėsi nuo Memelio, mūsų Klaipėdos, iki Narvos — 120 mylių ilgio ir 40 mylių pločio. Jas sudarė trys provincijos — estų, latvių ir kuršių. Estų provincijos žemė buvusi geriausia. Valdovų kalba visur vokiška.

Knygos įvade autorius rašo, kad Livoniją "atidengė" Bremeno pirkliai 1158 metais. "Kai Dievas norėji iš Livonijos pagonių sukurti išrinktą krikščionišką bendruomenę, tai jis parinko visus patikimus Bremeno vyskupus, valdovus ir narsius didvyrius, kurie vedė Livonijos tautas prie krikščioniško tikėjimo . . . Jų šviesūs darbai buvo nukreipti tik į pagoniškų tautų sielų išganymą. Kai pirmieji dievobaimingieji ir ištikimieji vyskupai kartu su Vokiečių Ordino magistrais Livonijoje buvo atlikę sunkiausius darbus, palikę savo palikuoniams tvirtas pilis, daug neprotingų pagonių buvo atvertę prie Dievo, tai jie tikėjosi, kad ir jų pasekėjai seks pų pavyzdį, kaip pridera vyskupams bei valdovams, ir tęs toliau pagonių atvertimą į Dievo tikėjimą . . . "

Bet čia pasirodė daug negerovių. Kai kurie Rygos ir Tartu vyskupai bei kiti Livonijos vyskupai ir Ordino magistrai užmiršo gerus pavyzdžius ir pradėjo nereikalingus tarpusavio karus. Buvo laikai, kada vyskupai kvietė į pagalbą prieš Ordino magistrus netikėlius rusus ir lietuvius. Tie karai buvo vedami tik dėl pasaulinės garbės ir valdžios troškimo. Vyskupų karta šioje žemėje buvo senesnė, Ordino magistrai buvo vyskupų atkviesti ir jie panoro vyrauti už jų vyresnius . . .

Prasidėjo varžybos, karai. Dievo garbė buvo užmiršta, ir šėtonas sėjo piktžoles tikrojo Dievo žodžio dirvoje. Tinginiavimas, prabangus gyvenimas, išdidumas ir kitos negerovės įsiveisė tarp valdovų ir jų pavaldinių . . . Paprasti viršininkai, komturai ir fogtai mėgdavo pasipuošti aukso grandinėlėmis, brangiais drabužiais, viešumon pasirodyti trimituotojų lydimi, lyg būtų lygūs karaliams ir kunigaikščiams . . . Tokį pat puikybės gyvenimą vedė ir daugis feodų, dvarininkų ir tas labai apsunkino vietos gyventojus, kurie kentė nuo visokių savavaliavimu, būdo silpnybių . .. . Bažnyčios reikalai tapo apleisti . . . Trūko mokyklų, trūko kunigų. Jei atsirasdavo kunigas, jis buvo vokietis ir nemokėjo vietinių žmonių kalbos.. Galima suprasti, kokia iš tokio nauda. Iš 1000 gyventojų atsirasdavo tik vienas, kuris mokėjo "Tėve Mūsų", nekalbant apie katekizmą . . . Tad galingiausias Dievas ėmėsi tokias nedorybes perspėti, bet jie neatsižvelgė ir juokėsi iš ugningai raudonos kometos, kuri 1556 m. per gavėnią pasirodė danguje, ir vis skendo į nuodėmes, ir Dievas juos nubaudė, atidavęs rusų ir totorių pajuokai. Bet visas pasaulis ir visi protingieji žino, kad senosios vyriausybės suirimas, permainos ir dvarininkų sunykimas, pilių ir miestų sunaikinimas nėra rusų darbas, bet bausmė Visagalio, kuris rusus buvo parinkęs savo ginklu . . . Jie — rusai, kariaudami su Livonijos Ordino vokiečiais, su švedais, danais, lietuviais, lenkais, estais, latviais ir sugriovė tas viduramžių laikų pilis — tvirtoves . . .

* * *

Pagaliau atėjo balandžio mėnesio paskutinioji diena. Baigę vakare 8 valandą pamokas, mes — mūsų penketukas — nutarėme tą naktį nemiegoti ir eiti ant Dombergo kalno laukti stebuklo. Ko neišdrįsta daryti bailūs Tartu estai, tą padarysime mes drąsūs rygiečiai!

11 valandą vakare susirinkome prie universiteto didžiųjų rūmų, o iš ten netoli iki Dombergo parko. Išgriuvę vartai į parką plačiai atviri. Plati alėja veda tiesiai augštyn į kalną, o akmeniniai laiptai į pilies aikštę.

Mums įeinant į parką, alėja žemyn, lyg vejama skubėjo jauna porelė. Gal per ilgai užtruko parke, ar vengia susitikti su mirtimi, kai Rotušės laikrodis pradės mušti dvyliktą? . . . Praėjome visą alėją, įlipome laiptais į aikštę — niekur nė vieno žmogaus. Parkas tarytum išmiręs.

"Žmonės vengia tą naktį Dombergo kalno", sakė mums estų draugai. "Visi bijo susitikti su ta pilies mergele, su mirtimi! . . . "

Naktis buvo rami. Danguje švietė mėnulio pilnatis, ir ant apšviestos alėjos seni medžiai metė juodų šešėlių apybraižas. Fantastiškai žavu ir paslaptinga mėnesienoje parke tarp pasakiškų siluetų! Tarytum stebuklų ir burtų karalystė! O pati pilis — išlikę mūrai — aikštės viduryje skendo nakties tyloje ir nuo mėnulio glostomų savo storų griuvėsių griaučių metė juodus šešėlius ant aikštės . . .

Visą aikštę iki kalno pašlaičių aplinkui supo seni parko medžiai, toliau žema dviejų vielų tvorelė, o pakraščiais po medžiais stovėjo suolai parko lankytojams pailsėti ir pasvajoti apie seną audringą praeitį. Ant vieno tokio suolo, tiesiog nosimi į tą akmens kryžių, galvą žemyn nukaręs, sėdėjo žmogysta su juodu katiliuku skrybėliuotas. I mus praeinančius jis vos pažvelgė. Iki dvyliktos valandos turėjome dar laiko apeiti aplinkui pilį ir apsižvalgyti, kaip čia atrodo, ar kas dar kur sėdi. Ničniekur nieko daugiau, tik ta viena žmogysta ant suolo ir mes penkiese.

"Nusivylęs meile, kad naktį vienas čia ant kalno kiūtoja", pastebi Alfredas. "Savižudis!" pataiso

J. DANILIAUSKIENĖ KARPINIAI

jį Olgertas. "Nesiryžta pats sau kulką paleisti į pakaušį, tad kiūkso čia ir laukia, kad jam ta vaiduoklė raudoną rožę prie krūtinės prisegtų. Vis romantiškesnė mirtis! . . . " "Gal poetas, įkvėpimo jieško?" tariau aš.

Apėjome pilį aplinkui ir vėl sugrįžome. Žmogysta, lyg jo ramybė sutrukdyta, užklausė mūsų: "Ko jūs, jauni žmonės, naktį čia ant kalno jieškote?" Tuoj pamatėme, kad jis rusas, ir pradėjome jam pasakoti, kokioje pavojingoje vietoje jis sėdi! "Ar nežinote, kad čia ties kryžiumi po pamatais, kai statė pilį, buvo įmūryta gyva jauna mergelė, kuri dabar kasmet gegužės mėnesio pirmos dienos naktį, kai laikrodis Rotušės bokšte muša dvylika, išeina iš savo kapo, vaikštinėja po pilį ir aikštę, o neapkęsdama žmonių už pražudytą gyvenimą, iš keršto pirmam, kurį tą naktį čia sutinka, prisega raudoną rožę ir tas per tris dienas miršta! . . . "

"Pasaką pasakojate, ponaičiai, prasimanymai, netikiu!" palingavęs galvą, burbtelėjo žmogysta.

Ir mes netikime, bet taip skamba šios pilies legenda! Atėjome įsitikinti, ar legentos tiesą byloja . . . "

Pasirinkome stebėjimo vietą — kitą suolą, kiek atokiau nuo mūsų svajotojo. Rotušės laikrodis pakalnėje netrukus pradėjo mušti vidurnaktį. Lėtas, duslokas garsas nuskambino dvylika! Mums — viršžmogiškų jėgų ir burtų magišką valandą! . . . Yra žmogaus gyvenime nepamirštamu momentų, ir jų aidai ilgai skamba ausyse, o dažnai lieka "skambėti" per visą gyvenimą. Taip ir man liko ausyse tie 1916 metų gegužės pirmosios nakties ilgai laukti laikrodžio dūžiai, kaip ir kiti, daug vėliau, kai 1944 metų rudenį, traukiant į Vakarus per Užmarius, prie Preilos bažnytkaimio, tarp mirties pabūklų koncerto antroje Kuršių marių pusėje, vėlai vakare suskambo Preilos bažnyčios varpai, kviesdami žmones vakarinei maldai . . .

Laukiame stebuklo ir . . . o dievaži! Virš to seno akmens kryžiaus, pilies mūro lange, antrajame aukšte, mėnesienoje šmėkštelėjo kažkas baltas ir dingo! . . . Mes apstulbome nuo tokio nepaprasto reiškinio. Lyg nustojome žado. Širdis pradėjo plakti kaip kūjis . . . Negi tikrai vaidenasi, ar akių miražas? Betgi matėme! . . .

Nenutraukdami akių nuo langų, žiūrime augštyn į sieną ir . . . va, jau pro tretįjį pilies langą visu savo ūgiu iš lengvo slenka baltas siluetas, tarsi mergaitės pamėklė . . . Mūsų nustebimas nepaprastas, tiesiog pritrenkiantis! Tikrai, pirmoji vizija mūsų neapgavo, nes yra tikras faktas! Tartu legenda ne melas, bet teisybė! Pajutęs tuoj, kad pasielgėme lengvabūdiškai tą magišką naktį atėję prie kryžiaus, kur mirtis vaikštinėja pilies labirintais. Akis įdūrę į pilies sienų langus laukiame, kur ta pamėklė ir vėl pasirodys? Mūsų penketukas drąsus! . . .

Praeina kelios ilgo laukimo ir nervų įtempimo minutės, o tos mergytės niekur nebematyti. Tik ūmai mūsų Kostas, metęs žvilgsnį į pilies aikštės kitą galą, lyg pašautas suriko: "Žiūrėkite, ji jau aikštėje . . . ateina prie mūsų! Bėkime! . . . "

Tikrai, vos metę skubotą žvilgį į aikštę, pamatėme, kad mergelė baltu apsiaustu ir lyg su vainiku ant galvos, iškėlusi rankoje raudoną kaspiną, tarytum ore šmėkštelėdama atplaukia pas mus! Nebelaukėme nieko. Bėgome kiek išgalėdami, mirties vejami. Bildėte nubildėjome laiptais ir per alėją į miestą! Mūsų rusas, kuriam "pasakas papasakojome", nusitvėręs savo katiliuką rankoje, pradūmė pro mus neatsigręždamas. Mes pabėgę dar atsisukome pažiūrėti, ar mergelė nesiveja mūsų, bet jos niekur nebuvo matyti.

Mieste prie Rotušės atsigavome. Pasidalijome savo asmeniniais įspūdžiais, kas ir kaip ką matė, ką manome ir kaip mus paveikė tie Tartu pilies apžavai. Gatvės visur buvo tuščios. silpnai apšviestos, miestas ramiai miegojo, o mums, gimnazistams, gimnazijos reglamentų pažeidimas, slampinėjant naktį gatvėmis, baudomis negresė.

Kitą dieną mūsų klasėje baisi sensacija! Mūsų pergyventas nuotykis sujaudino ir sudomino visus klasės draugus. Vieni priekaištavo — "kodėl man nieko nepasakėte, ir aš būčiau nuėjęs", kiti vėl — "kaip gaila, kad patingėjau ir nėjau kartu! . . . "

Pirma pamoka — lotynų kalba. Mūsų lotynistas Valteris yra griežtas pedagogas ir pasakoms netiki, bet kaip iškentėti nepapasakojus jam Tartu pilies legendos ir mūsų sensacingus pergyvenimus. Papasakos Albertas, nes jis už visus mus buvo labiausiai tos mergelės sujaudintas ir tvirtino: "Pirmiau aš netikėjau vaiduokliais, legendo-

KARALIENĖ ELISABETH II ŠIAIS METAIS ŠVENČIA 25-RIŲ METŲ VALDYMO JUBILIEJŲ.

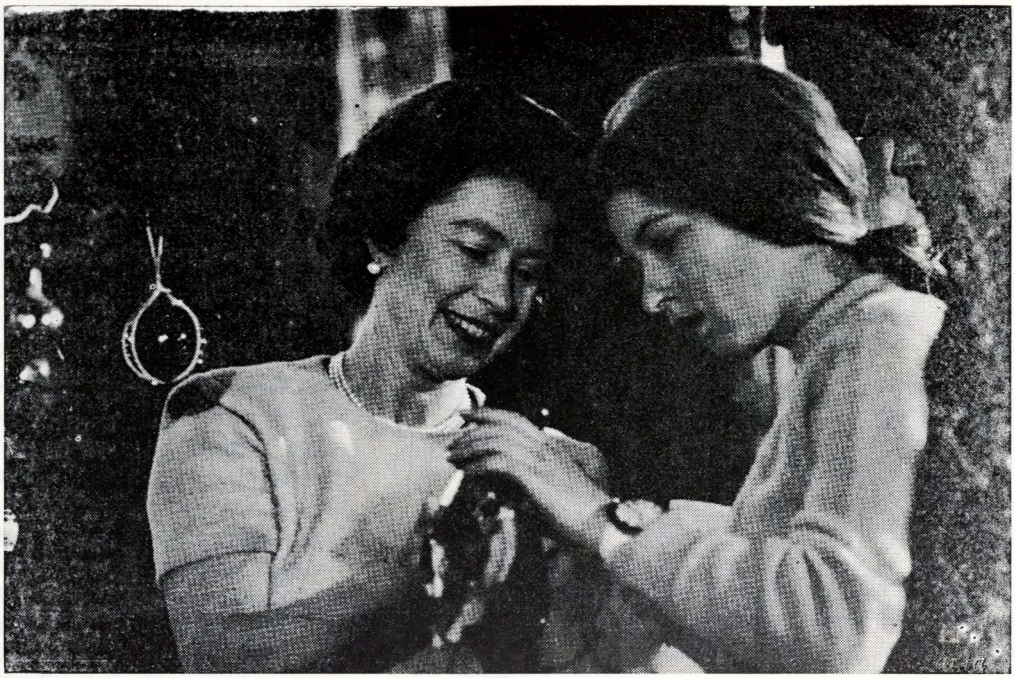

Anglijos monarchijos šaknys siekia 9 a., kai Egbert suvieniję tautą 829 m. pasivadino I-ju Anglijos karaliumi. Nuo 17 a. įsigalėjus parlamentui, iki šių dienų gyvuoja konstitucinė monarchija, kurios priešakyje stovi karalienė Elisabeth II.

Karalienė su princese Anne (viršuje). Karalienė kalba Teisingumo Rūmuose (kairėje). Laike II Pasaulinio karo princesė Elisabeth priklausė pagalbinei moterų kariuomenei ir vairuodavo kariškus sunkvežimius.

Pasibaigus karui jaunoji princesė oficialiai reprezentavo savo kraštą. Princesės Elisabeth portretas (dešinėje).

Spalvingieji garsiojo Tower'io sargybiniai, kurie saugoja Karalijos brangenybes.

mis, bet dabar, po šios nakties įvykių, šventai tikiu, nes pats mačiau!" Tad Valteriui įėjus į klasę ir pasirašius klasės dienyne, Albertas atsistojo ir išdrožė jam "mūsų miesto" legendą su praeitos nakties stebuklais.

Klasėje mirtina tyla. Mūsų Valteris, atsirėmęs į katedrą, lyg nustebęs klausėsi ir, Albertui baigus, pradėjo kvatoti ir tarė:

"Ne juoktis turėčiau, bet verkti! Mes, gimnazijos pedagogai, dešimts metų mokėme ir auklėjome mūsų jaunąją inteligentijos kartą, kad išleistume į svietą protingus vyrus, o jie dar tebetiki vaiduokliais ir pasakomis! . . . " Tito Livijaus "Ab urbe condita libri" demonstratyviai, lyg supykęs, sviedė ant katedros, o mums išdrožė pamokslą tarytum iš sakyklos. Išbarė už pagonišką tikėjimą prietarais ir pasakė, kad stebuklai pas prietaringas tautas ir atskirus asmenis lieka stebuklais, kolei jie pasilieka neišaiškinti. O kai reiškiniai paaiškėja, nebelieka jokių stebuklų. Jo išklausytas pamokslas atšaldė mūsų tikėjimą, tačiau dar visą savaitę vargome su Titu Liviju, su Herodotu, nelindo jie mums į galvą ir tiek! . . .

Po savaitės Gustas, vienas iš mūsų penketuko, per pertrauką mokykloje ir sako man:

"Ar žinai, Aleksai, sensaciją?"

"Nieko negirdėjau", sakau nustebęs. "Gal rusai Berlyną užėmė?!" tariu neįmanomą dalyką, bet iš jo veide paslėpto šypsulio matau, kad jis man pasiruošęs atskleisti tikrai svarbią paslaptį.

"Žinai, Aleksai, kas buvo ta mūsų apverkta mergelė, ta šmėkla, ta baisioji mirtis ant Dombergo?! Gi šelmis Perešnešas, tas septintokas, balta paklode apsigaubęs! Nusiklausęs, begėdis, mūsų susitarimo eiti naktį prie kryžiaus stebuklo laukti, pasigailėjęs mūsų: nueis tie tikintieji ir nieko nepamatys. Jokio efekto, jokio stebuklo! Veltui visas ėjimas! Grįš nuo kalno nusivylę! Tad ir sugalvojęs suvaidinti vaiduoklį. Užkopęs pilies sienoje praėjimas virš kryžiaus, stebėjęs mus ir, dvyliktą valandą laikrodžiui mušant, pradėjęs "opera bufa"! . . . "

"Taigi būta paprasto daikto! . . . Bet pasiutiškai gražiai atliko savo rolę, padauža," pridūriau. "Mus taip apgauti! . . . Bet dabar žinome visą reikalą, palengvės ant širdies . . . Tačiau, kas pasakys tai tam rusui su katiliuku, kuris mus parke pralenkė? Tas dabar šventai tikės vaiduokliais! . . . "

• KNYGOS

PETRONĖLĖS ORINTAITĖS ISTORINIS ROMANAS

PR. NAUJOKAITIS

1976 m. pabaigoje "Vilties" leidykla išleido Petronėlės Orintaitės istorinį romaną ERELIŲ KUORAI, vaizduojantį Kęstučio laikų Lietuvą.

Petronėlė Orintaitė priklauso nepriklausomoje Lietuvoje brendusiai mūsų rašytojų kartai (gim. 1905 m. Būbelių vls., Zanavykijoje). Kūrybos kelią pradėjusi 1926 m. eilėraščiais ir apsakymais, yra išleidusi kelis eilėraščių rinkinius: "Vingių vingiai" (1930), "Dirvonų dukterims" (1939), "Šulinys sodyboje" (1950), "Liūdnai linguoja lelija" (1967), eiliuotą legendą "Viligailė" (1951), eiliuotą apysaką "Tafilė nuo Kražantės" (1959), kelias eiliuotas knygeles vaikams. Tačiau plačiausiai pasireiškė beletristikoje. Novelių rinkiniai: "Iš sostinės" (1932), "Jurgučio pieva" (1938), "Marti iš miesto" (1948), "Grožvylės meilė" (1955). Lietuvos kaimo vaikus vaizduojanti apybraižų knyga "Viltrakių vaikai" (1952) laimėjo jaunimo literatūros premiją; turtingu stiliumi parašyta impresionistinių apybraižų knyga "Liepalotų medynuose" (1971). Romanai: "Paslėpta žaizda" (1934, II l. 1955), "Daubiškės inteligentai" (1934, II l. 1955). Ir štai po rankа turime trečią P. Orintaitės romaną, nukeliantį skaitytoją į tolimus praeities laikus.

Romano veiksmas vyksta Trakuose, Vilniuje, Gardine, Žemaitijoje, vokiečių Ordino užgrobtose Prūsų žemėse — dykroje. Iš istorinių asmenų išsamiau apibūdintas Kęstutis, Birutė, kiek mažiau Vytautas, jo žmona Ona.

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

Rodomos Algirdo laidotuvės. Susitinkam trumpai su Jogaila, Švitrigaila, Žygimantu. Centrinis veikėjas yra Žmaičių Jogaudo sūnus Alvydas, su sesute Rimante ištrūkęs iš kryžiuočių nagų, kai tie užpuolė jo tėvų pilį, išžudė brolius, išplėšė turtą, išsivarė belaisvius, sudegino trobas. Kęstučio šeima priglaudė bėglius.

Pirmoji romano dalis ir vaizduoja gyvenimą Trakuose: vyrų karinę mankštą, ūkinius darbus, kraičių gaminimą. Kęstučio duktė Danutė, tėvo valia, rengiasi ištekėti už Mozūru kunigaikščio Jonušo. Piršlybų proga suruošiama spalvinga, nuotykių ir pavoju pilna medžioklė. Nukaunamas stumbras. Puotaujama, linksminamasi, vyksta sporto ir karinių pratybų varžybos. Čia sutinkame ir įvairius Trakų pilies dvariškius, vykdančius savo pareigas ir parodančius savo charakterio savybes. Vaizduojama ir nuotakos parengimas naujam gyvenimui, kraičio atrinkimas, mergautinės gedos. Pačios vestuvės plačiau nevaizduojamos, bet pasirengimas joms yra spalvingas. Ypač lyriškos yra pintuvės, su graudžiomis dainomis ir apeiginiais šokiais. O Danutės gėlių daržėlis — tikras botanikos sodelis.

Antroji romano dalis vaizduoja Kęstučio su jo kareivomis žygį į vokiečių valdomas žemes žemaičių belaisvių vaduoti. Alvydas nori surasti

savo tėvą ir jaunų dienų draugę Agluonę. Kęstutis sumanus, drasus, bet ir labai atsargus karo vadas. Alvydas jau gerai kariškai prasilavinęs, bet dar labai jaunas, drąsus, bet neatsargus. Jam pavyksta surasti kalinamas moteris, išvaduoti Agluonę, o kitoje vietoje surasti ir tėvą su kitais žemaičiais ir žygininku sumanumu ir drąsa juos išvaduoti. Kestutis su grobiu ir savo kariais grįžta į Trakus, o žemaičiai patraukia į Žemaitija. Alvydas lydi tėvą ir Agluonę. Paaiškėja, kad Agluonė jau yra jos tėvo pažadėta kažkokiam Stabiniui iš Gineičių, dabar tarnaujančiam Vytauto pulkuose Gardine. Gardine Alvydas susiranda lokio stiprumo Stabini, dvikova konkurentams nepavyksta, abu už nusikaltima įstatymui pristatomi akmenų vežioti. o jų bylą Vytautas išsprendžia taip, kad pati mergina turinti pasirinkti katrą iš ju. Vėl žygis į Žemaitija, pagyrūniškos Stabinio piršlybos, Alvydo laimėjimas. Pavasarį į Trakus atvyksta Agluonė su dėde. Abu jaunuoliai dalyvauja Algirdo laidotuvėse Vilniuje. Jaunuolių gražiomis laimingo gyvenimo viltimis ir užbaigiamas romanas.

Atskiri romano epizodai turi stipria intrigą, pasižymi itampa, bet kūrinio vieuma tos vieningos įtampos neturi. Grožėjimasis detale dažnai veiksma visai sustabdo ar bent sulėtina. Nuotykiu rijikai šiame romane dažnai pasiges dilginančios įtampos, dramatinio sprendimo. Bet užtai turtingo stiliaus, žodingos kalbos mėgėjai čia ras tikras aukso kasyklas. Savo gimtosios tarmės žodyno turtu rašytoja jau gausiai pažėrė ankstesniuose kūriniuose — "Viltrakiu vaikuose", ypač "Liepalotų medynuose", tačiau šiame romane einama dar giliau į neišsemiamas kalbos versmes. Atrodo, kad rašytoja nesitenkina tik savo tarmės retu žodžių žvejojimu, bet, pasitelkusi klausa ir aki, stebėdama aplinkumos judesius ir garsus, tiesiog kuria naujus žodžius, labai tinkančius į sakinį, būdingus vaizduojamo reiškinio spalvai, judesiui ar garsui. Stiliuje pagrindinis vaidmuo tenka veiksmažodžiui, dažniausiai kilusiam iš garsinio įspūdžio, bet apstu ir labai spalvingu epitetu, dinamišku metaforų, netikėtu, bet taikliu palyginimu. Štai keli šio romano stiliaus pavyzdžiai:

"O lankose, ištarpusiu smilgų vejoje, įknibždusiu žaliuku žiogu narsi kariauna svirpčioja nepailsdama"

"Dar šaltanosių varliu įkyri gauja, susigiedoiusiu griežikų šimtainė, mauru ajeryne kurkliuoja kvarkia be perstogės, storažieviais plūklais visus šąkšmus nuspelgdama" (360 psl.).

"Dar žilbu žilbu žaltvykslių liepsnelės pavakarėm kad ims blėsčioti, tarsi pasaka barzdukai slaptus lobynus tamsyje prasikasę žarsto . . .

O kaip tenai, Karšuvos krašte, šilu keteros gaiviu žalumu gūsčioja, kaip vaiskiai audžiasi erdvių laukų padairos! Dar kėkštų čekšėjimas, vieversių virbėjimas — maldingi varpeliai dievų vartuose . . . Kadangi dar jaunikliai berželiai prasprogsta gintaru, o baltuoliai liemenys panames it žvakėm nusmaigsto . . . Staiga dudunkst kad plyštelės griaustinis, žaibu rėžiais baugiai sublyksės — juodmėlės gelumbės skliūrais draskiai suskaldo dangu . . . Ir tau paširdžius žarijų pakuro priželia gausiai" (361-62 psl.)

"Jau sniegai kadai kadės išgaišo, ledo varvekliai ties palašu nučiužo, ir atlydžio liūtys Galvės įža išplovė, o kielės iškorijusią sniego pluta tarpulysviuose nuspardė. Irgi dienos timptelėjo sieksniais. Keliai sausutėliai, tekiniai tarška. net grumstai trupėdami dulksta balzganais gurvoliais . . . " (362 psl.)..

Šitoks žodyno turtingumas, parinktų žodžių vaizdingumas rodo autorės nepaprastą pastabumą, gyvosios žmoniu kalbos mokėjimą, net tautosakos pažinima ir betarpišką ryši su Lietuvos gamta. Ir nuostabu, kad po tiek išeivišku metų rašytoja tebenešioja savo atmintyje tokius kultūrinius lobius!

Suprantama, kad šitokio stiliaus knygą ryte neprarysi: ją reikia skaityti iš lėto, neskubant, pasigardžiuojant. O nuskurdusios kalbos jaunimas iš šios knygos galėtų lietuvių kalbos turtingumo mokytis, kasdieną perskaitydamas ir įsigyvendamas bent į mažą pastraipėlę.

Petronėlė Orintaitė, ERELIŲ KUORAI, romanas. Viršelis ir iliustracijos — Marijos Žymantienės. Išleido VILTIES leidykla (6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103), 1976 m., 384 psl., kaina $8..00.

ŽYMANTIENĖ

ILIUSTRACIJA

"ŽODŽIAI KAIP SALOS" — ALDONOS VEŠČIŪNAITĖS KNYGĄ PASITINKANT

RŪTA KLEVA VIDŽIŪNIENĖ

Imi į rankas nauja poezijos rinkinį ir nejučiomis pradedi nuogastauti, ką jame rasi, ko iš viso lauki iš autoriaus šiuose lietuviu kalbos sausros metuose, nes geros poeziios rašymas visu pirma reikalauja vidinio dainuojančio ir disciplinuoto tono, nesąmoningo virtuoziškumo. Poezija yra tarsi pasaka, nes joje vertybės nėra tos pačios kaip realiame pasaulyje, jei ji nenori tapti didaktika. Poetas yra tarsi pakilęs truputį augščiau mūsų žemės, su dovana matyti dalykus iš vidaus, gal kiek įžambiu žvilgsniu.

Ar poezija yra autobiografiška kūryba? Svarbiausias kūrinio siekis yra ir vientisa struktūrinė forma. Ir tam naudojamasi visais patyrimais — ir autobiografiniais, ir ne, bet pagrinde tikslas yra išbaigtas, išliekas žodinio meninio kūrinio įspūdis. Skaitytojas, atrodo, nešiojasi ilgesį, beveik būtinybę, kad jis būtu pasiektas ir paliestas. Impulsą pradėti rašyti autorius

dažnai gauna iš kokios nors jautrios savo išgyvenimo ir savo aplinkos detalės, bet paskui kažkas atsitinka — ir veikalas įgauna autentišką gyvybę ir prasmę, ir tam tikroje stadijoje kūrėjo vaizduotė pristato gyvenimą tikroviškesnį, negu pati tikrovė. Todėl autobiografinis ir neautobiografinis momentas susilieja tarsi nuotraukoje pavartojus du kartus tą pačią plokštę, ir kūryba negali vykti pagal išmąstytą ar išmoktą formą, ar tai būtų novelės ar poezijos rašymas,, nes niekas pasaulyje nepasikartoja visiškai taip pat du kartus. Kaip kad pajungdami poeziją socialinių problemų sprendimui komunistai užšaldė savo poetų talentus pačiuose jų pumpuruose, taip kitas poetas gali kaip sraigė išsitraukti į save ir rašyti vien apie save patį, bet tada jis rizikuoja sustingti masochistiniame lyricizme ir netekti sugebėjimo paliesti kito žmogaus sielą.

Yra keli būdai pasisakyti savo draugui žmogui, ką mato tavo akis: žodžiu, teptuku, garsu. .Bet yra kūrėjų, kuriuose šios išsipasakojimo priemonės yra neišskiriamai susilieję, ir jei kūrėjas yra liūdnas, jis tave dvigubai nuliūdina, bet kai jis optimistiškas, jis tavo sielą praturtina ir išplečia keliomis kryptimis.

Tokią optimistišką, švelnią lyriką mums padovanoja Aldona Veščiūnaitė savo knygoje "Žodžiai kaip salos". Jos poezija — tai vakarykštė pasaka, kurios ji atsisako atsižadėt, ir visam kosminiam liūdesy ji nepasiduoda liūdesiui. Eini per jos knygą tarsi per didelę paveikslų parodą. Dominuoja vasara, skamba jūros, uolų, žemyno ir oranžinio dangaus amžinumas, kuriu vaizdas lieka kaip džiugus peisažas mūsų, praeivių, akyse. Nakties, tamsos, nevilties beveik nėra, tačiau nuolat sugrįžta užuomenos apie "kelionę artėjančią", apie laivus, dienas tamsėjančiais ir apie jieškojimą

ALDONA VEŠČIŪNAITĖ

"veiduose nemeluoto, kad neuždust", bet ir tas neišvengiamas ruduo pristatomas kaip tamsėjančiam dangui melancholiškas peisažas, ne kaip nyki grėsmė.

parėjus rasiu vakarą
žvaigždes
dalinsimės
kiekvienas uostas žemėj
turi
savo ašaras (12 psl.)

Tematika mūsuose neįprasta: visai nėra eilių apie meilę ir mylimąjį, apie paliktus tėviškės namus, o gauni įspūdi, kad poetė stovi ant vandenyno kranto ir stebi laivus, paukščius, plaštakes, ryto vėsumą, gėles ir oranžinį dangų. Tema bendra visai žmonijai — grožis, džiaugsmas, liūdesys. Kažkur jauti vienišojo liūdesį, bet tas vienišumas ne specifinis išeiviui, bet kiekvienam jautriam žmogui. Realią kasdienos vienatvę čia pat kontrastuoja šviesus vaizdas:

Per langą vakaro matau
parsineši
užkritusi kalne saulėlydį
glėbius šaku
prisėtų paukščiais raibais.
(41 psl.)

Veščiūnaitės poezija neskirta deklamuoti scenoje; kaip kamerinė muzika ji skirta mažai, subtiliai grupei.

. . . paliksim
daug vietos tarp
žodžių
kad augtų peršviesti
sodai
nešalančios upės kad
neštų
lengvai tekantį laiką . . .
(24 psl.)

Išvengusi asmeniškumų, ji iš esmės yra nepaprastai asmeniška, atsisiejusi nuo Mackaus užsiangažavimo, Radausko estetizmo, daugelio poetų politinio nusplvinimo, madingos nostalgijos. Ji ir yra toji puiki žodžio, garso, spalvos ir net šokio sintezė, kuri seka tik kūrėjo vidujinį ritmą. Tas ritmas nelygus, kaip nuostabos apimto žmogaus kvėpavimas. Ji kalba visų žmonijos vienišųjų kalba, bet su pasikartojančiu vilties refrenu, ir mus palieka su giedriu žinojimu, kad žemė visgi yra nuostabiai graži.

gali būt ramus
žolės atkaklumas augina žemę
ir mums užteks.

Išleido A. Mackaus knygų leidimo fondas, Čikaga, 1976.

ATRASTAS TAKAS

BIRUTĖ VYTIENĖ

— Labas, mama! Spėk ką mokytojas mums šiandien uždavė? — Vos koją įkėlęs per duris, praneša savo naujienas septinto skyriaus mokinys Aras.

Aida baigia padengti stalą. Paruoštas maistas laukia valgytojo. "Kad tas vaikas nors ramiai pavalgytų!" — galvoja ji. "Visada skuba, atrodo, kad visą mokyklą parsineša kartu su savimi į namus".

— Na, ką uždavė mokytojas? Bet pirmiausia pavalgyk. Atmink, kad sveikame kūne — sveika siela! — aiškina Aida.

Aras padėjęs knygas išsineria iš apsiausto ir skuba į virtuvę. Automatiškai sėdasi prie stalo, ima šaukštą, lyg nematydamas motinos paruošto maisto ir pasakoja toliau.

— Įsivaizduoji, mama, mokytojas uždavė parašyti eilėraštį. Ir kaip aš ji parašysiu? Aš nežinau net kaip pradėti!

— Ką padarysi, — ramina sūnų Aida. — Jei mokytojas uždavė — reikės rašyti. Dabar ramiai pavalgyk, o paskui pakalbėsim apie tavo eilėraštį.

Aida mintimis grįžta į savo vaikystę, į mokslo dienas. Ji visiškai neprisimena, kad kada mokytojas būtų uždavęs parašyti eilėraštį. Užduodavo koki eilėraštį išmokti atmintinai, bet tik ne parašyti. Ji visada mėgo poeziją. Gavusi laikraštį ir dabar pirmiausia eilėraščius perskaito, jei jų ten būna. Jai poezija, kaip ir gražus muzikos kūrinys ar paveikslas, suteikia kažkokį pasitenkinimą. Jei eilėraštis jai patinka, ji skaito jį kelis kartus iš eilės, lyg pasigardžiuodama, lyg skanų valgį valgydama. Kartais ji pasiima poezijos knygų iš bibliotekos paskaityti ką rašo naujų laikų poetai. Jai atrodo, kad šiais laikais poezijos kelias labai paprastas. Poetai rašo apie viską. Kartais — apie paprasčiausius kasdieniškus dalykus. Kartais net nebando surimuoti. Bet yra eilėraščių, kurie keliomis eilutėmis daug pasako! Kartais perduoda mintį, kuriai aprašyti gal reikėtų ištisos novelės. Gal dėl to Aidai patinka poezija. Čia jos minčių pertraukia baigęs valgyti Aras:

— Mama, aš tau paskaitysiu eilėraštį, kuris tikrai gražus, ir aš norėčiau tokį parašyti.

Jis perskaito žinomo poeto eilėraštį apie flandų laukuose augančias aguonas ir ten esančių žuvusių karių kapus. Ta pačia tema — žuvusių karių prisiminimo dienai ir mokytojas uždavė vaikams parašyti po eilėraštį.

Aras susijieškojo pieštuką, popieriaus ir ilgai rimtu veidu sėdi prie stalo. Veidas darosi vis liūdnesnis ir, atrodo, kad ašaros pradeda spindėti akių kampeliuose.

— Mama, tu man padėk, aš visai nežinau, kaip pradėti.

— Arai, tu žinai, kad aš nemoku eilėraščių rašyti! Aš tau padėti negaliu. Tu turi pats rašyti. Pradėk paprastai.

Pasakok ką tu galvoji. Rašyk, kad tu nebuvai flandų laukuose, nematei ten žuvusių karių kapų, nei ten augančių aguonų, bet tu žinai, kad jie ten yra ir kodėl jie ten yra.

Atrodo, staiga vaikas suranda žodžius. Galva palinksta arčiau balto popieriaus ir ten jau liejasi eilutė po eilutės. Aida tvarko indus, nukrausto stalą, paslapčiomis seka rašantį vaiką. Jis parašęs du posmus perskaito garsiai. Aidai net kvapą užima. Parašė, kaip tikras poetas. Ji pagiria sūnų ir paskatina parašyti dar vieną posmą — gražią pabaigą. Aidai nuostabu matyti, kaip lengvai vaikas parašo eilėraštį. Truputį pats pataiso, gaunasi rimas ir ritmas. Jai atrodo eilėraštis tikrai geras.

Aras atsidūsta pabaigęs savo darbą. Atrodo, lyg jam akmuo nuo širdies nuslinko. Dar kartą perskaito ką parašė, nusišypso ir sako:

— Matai, mama, tris geriausius eilėraščius vaikai skaitys mokykloje minėjime rytoj!

— Aš manau, kad tavo eilėraštis bus vienas iš tų trijų, — išpranašauja Aida, pati neabejodama sekančios dienos pasisekimu.

Deja, taip neįvyksta. Sekančią dieną grįžęs iš mokyklos Aras visai neužsimena apie eilėraštį. Motinos paklaustas papasakoja, kad vaikai klasėje balsavo už tris geriausius, bet jo eilėraštis nepapuolė į jų tarpą. Aidai pasidaro įdomu, kieno eilėraščiai pateko į pirmąsias vietas? Nejaugi tiek daug gerai rašančių vaikų yra toje klasėje? Aras jai paaiškina, kad vienas eilėraštis buvo geras, nes tam berniukui tėvelis padėjo parašyti. Antrą eilėraštį išrinko kito berniuko, nes jis populiarus, jo tėveliai turi restoraną netoli nuo mokyklos, na o trečias, tai mergaitės norėjo, kad viena iš mergaičių būtų su savo eilėraščiu pirmųjų vietoje. Aida galvoja, kad mažųjų pasaulyje, kaip ir didelių — vyrauja populiarumas. Jai pasirodo labai įdomu ką mokytojas sakė? Aro atsakymas buvo trumpas:

— Mokytojas sakė, kad eilėraštis geras.

Tuo atrodė viskas užsibaigs. Bėga dienos, kiekviena iš jų atsineša savo rūpesčius ir džiaugsmus. Jos susilieja į savaitę. Vieną dieną Aras, vos įkėlęs koją per duris, šaukia laukiančiai Aidai:

— Labas, mama, spėk ką tau parnešiau iš mokyklos!

Aida žino, kad neįspės. Netenka nei ilgai bandyti. Aras ištiesia jai ranką su vietiniu laikraščiu. Puslapio viduryje, gražiai išspaudintais posmais, mirga trys eilėraščiai — redaktoriaus išrinkti geriausieji. Jų tarpe pats pirmasis Aro eilėraštis.

Aida pabučiuoja savo sūnų, vos sulaikydama ašaras iš džiaugsmo. Jos galvoje mintys renkasi viena po kitos. "Ką gali žinoti, gal jis kada bus poetas ar rašytojas? Talentas, kaip yla iš maišo, anksčiau ar vėliau, gyvenime visada pasirodo". Aidai vis atrodydavo, kad poetai tai keisti žmonės. Ji dabar pradeda suprasti — jie tokie, kaip ir visi, tik sugeba lengvai išreikšti savo mintis, nors jos būtų įspaustos ir į poezijos rėmus. Jai ateina begalinis noras bandyti ką nors parašyti. "Kai turėsiu laiko, gal vakare, kai visa šeima miegos ir bus ramu namuose, imsiu ir pabandysiu", galvoja Aida. Ji pasijunta lyg atjaunėjusi, lyg staiga atradusi taką, kuriuo ji galės pabėgti nuo kasdienybės, pasidžiaugti, užsimiršti, o gal ir pasijausti laiminga!

• MOTERYS PASAULYJE

Ponia **Cyrus Vance,** jos surengtame priėmime Valstybės Departamente Washington'e, sveikinasi su **p. O. Bačkiene.**

L.M. Socialinės Globos D-jos (Melbourne, Australija) dabartinė valdyba: iš k., **B. Bitienė, J. Žalkauskienė, H. Korsakaitė, V. Baltokienė;** (antroje eilėje), **V. Morkūnienė, Z. Stankūnavičienė, A. Grikepelienė.** Šiais metais draugija atšventė 25 metų veiklos sukaktį.

Ona Vyšniauskaitė-Baužienė, ilgametė Liet. Mot. Socialinės Globos D-jos pirmininkė.

25 METŲ SUKAKTUVININKĖS SVEIKINANT

1977 metų rugpiūčio mėn. 28 dieną Sydney (Australia) Lietuviu Moterų Socialinės Globos Draugija iškilmingai ir įpsūdingai atšventė savo darbuotės 25 metų sukaktį. Šia proga pravartu nors prabėgomis žvilgterėti į tąją 25-riu metų slinktį ir, sveikinant sukaktuvininkes, pasigėrėti jų nuveiktais darbais. Nuosekliai apžvelgti tai, ką ši Draugija yra nuveikus, yra veik neįmanoma. Kas gi pasvers moters darbus!

Draugijos tikslas nusakomas trumpai: socialinė globa. Tačiau sydnėjiškės, sąryšy su šiuo pagrindiniu uždaviniu, yra nuveikusios milžiniškus darbus. Savo darbų kasdieninėje eigoje jos ligoniais rūpinasi, pagelbsti viengungiams jų sunkioje buityje senėjant, sveikatai silpnėjant. Mirus viengungiui ar vienišam našliui, jos pasirūpina ji gražiai palaidoti ir net kuklų paminklėlį ant jo kapo pastatyti. Draugijos narės noriai pagelbsti kitoms Sydnėjaus lietuviškoms organizacijoms, ypač didesnių švenčių atveju, parengdamos vaišių stalus, geresnę užkandą. Tokiu būdu jos stengiasi, kiek galėdamos, sutelkti daugiau lėšų savo didesniems tikslams. Vienas iš tokių didesniu, o jau ir labai dideliu tikslų — patogi, graži Lietuvių Sodyba lietuviams seneliams jaukiai pagyventi lietuviškoje, savųjų tarpe, aplinkumoje.

Sodyba — beveik tikras stebuklas, pirmas Australijos lietuvių istorijoje. Arčiau nesusipažinus, beveik neįtikėtina, kad tai moterų užmastis ir darbas. Sodyboje jau stovi šeši patogūs, mūriniai nameliai, kiekvienas po du butus. Aplinka rūpestingai aptvarkyta, švari — gėlynai, cementiniai takai. Sodybos statybai nepaprastai daug pasidarbavo, o ir tebesidarbuoja, ilgametė (jau 14 metų stovi Draugijos prieky), niekad nepavargstanti, visada geros nuotaikos, energinga ir sumani pirmininkė Ona Baužienė. Nors ji yra augusi ir išsimokslinusi Škotijoje, tačiau su vyru Antanu atvykusi į Sydney pastoviam įsikurdinimui, tuojau įsijungė į lietuvišką, visuomeninį darbą, prisidėjo prie Draugijos įsteigimo, o vėliau perėmė ir D-jos vadovavimą. Ji suspietė į Draugiją beveik visą Sydnejaus moteriškąjį elitą: ir mokytojas, ir daktares, ir dailininkes. Šios visos moterys kartu su pirmininke įrodė nepaprastus savo sugebėjimus dirbti socialinėje srityje. Ona Baužienė už jos reiškmingus darbus Australijos Lietuviu Bendruomenės Krašto Tarybos 1976 metų suvažiavime išrinkta ALB Garbės nare.

Draugijos didysis darbas — Lietuvių Sodyba Engadine — dar nėra galutinai baigtas. Yra numatyta pastatydinti dar daugiau gyvenamųjų namelių, didelė salė su koplytėle. Tačiau dėl Australiją ištikusios ekonominės krizės ir daugybės įmoniu bei fabriku streiku, laikinai sulaikytos valdiškos subsidijos, ir tolimesnės statybos planai turi būti atidėti. Bet pirmininkės pareiškimu, salės statyba vis vien netrukus būsianti pradėta.

Telaimina Augščiausias jų darbus!

M.Sl.

JUOZAS IR ONA KAJECKAI

GAŽINA KRIVICKIENĖ

Juozas Kajeckas, buvęs Lietuvos atstovas Washingtone, š.m. birželio mėn. 17 dieną sulaukė 80 metų.

Jis buvo gimęs Amerikos lietuvių angliakasių sostinėje — Shenandoah, Pensylvanijoje. 12 metų berniuku būdamas, sugrįžo į Lietuvą. Baigė Marijampolės Rygiškio Jono gimnaziją, studijavo Kauno, Montpellier ir Paryžiaus universitetuose teisę ir politinius mokslus ir įgijo mokslo baigimo diplomus. Nuo 1929 metų dirbo Užsienių Reikalų ministerijoje Kaune. Vėliau įvairias pareigas ėjo diplomatinėje tarnyboje užsienyje, atstovaudamas Lietuvos reikalus ir keliose taptautinėse konferencijose. 1940 m. atvyko su šeima į Ameriką. Dirbo Lietuvos pasiuntinybėje, kaip patarėjas. Ministeriui P. Žadeikiui mirus, iki 1976 m. ėjo Lietuvos atstovo pareigas, Charge d'Affaire titulu. Šio švelnaus būdo ir Lietuvą mylinčio suvalkiečio žodžiuose ir dabar dar vis atsispindi susirūpinimas eitų pareigų problemomis. Dėl labai pablogėjusios sveikatos, prie kurios prisidėjo ir įvairūs banditų apiplėšimai ir smarkus sužalojimas, jis dabar gyvena slaugymo namuose, kur dažnai yra lankomas žmonos ir kitų artimųjų.

Aplankiau ponią Kajeckienę (ji dabar gyvena "The Roosevelt" 2101 16th Str. N.W. Washington, D.C. 20009)

Ona ir Juozas Kajeckai

jos nedideliame jaukiame bute. Maloniai praleidau laiką besiklausydama jos įdomiu atsiminimu.

Ona Kajeckienė-Vyburytė yra gimusi, augusi ir mokiusis Vilniuje. Ji pasakoja, kad vienas iš didžiųjų džiaugsmu jos jaunystėje buvo, kai Vilniuje buvo paskelbta 1918-II-16 atgimusios Lietuvos Nepriklausomybė. O paskui jos ir visų lietuvių liūdesys — Vilnių lenkams užėmus, jų grubus elgimasis ir lietuvių diskriminacija. Pirmoji jos tarnyba buvusi Lietuvos pasiuntinybėje Berlyne, kur jai teko dirbti su pirmaisiais tada jaunais Lietuvos diplomatais: Viktoru Gailium, Juozu Urbšiu, Stasiu Lozoraičiu. Iš tarnybos pasitraukusi, studijavo Prancūzijoje — Montpellier administraciją ir ekonomiką ir įgijo prancūzų kalbos mokytojos teises. Grįžusi į Lietuvą, dirbo Užsienio Reikalų ministerijoje ir ištekėjo už tos ministerijos pareigūno Juozo Kajecko. Gyveno jie ilgesnį laiką užsienyje, kur dažnai tekdavo susitikti ir su kitu kraštų atstovais ir ambasadų pareigūnais.

Gražiausi jų diplomatinės tarnybos prisiminimai buvę jiems gyvenant Londone. Ypatingai neišdildomą įpūdį palikęs Anglijos karaliaus priėmimas diplomatinio korpuso atstovų St. James Court'e arba Garden Party, kur iškilmių tvarkytojas buvo žymus lietuviškos kilmės aktorius John Gielgud.

Ponia Kajeckienė, kad ir sulaukusi nemažo metų skaičiaus, yra gyva, judri, viskuo besidominti. Ji prašo perduoti geriausius linkėjimus "Moters" žurnalo kolektyvui ir skaitytojoms.

Gabrielius Kajeckas, diplomatų vaikams suruoštoje Kalėdų eglutės šventėje 1947 m. Washington'e.

Betty Williams ir **Mairead Corrigan** Women's Peace Movement įsteigėjos gavo Nobelio Taikos premiją. Jų vadovaujama organizacija stengiasi įgyvendinti taiką Šiaurinėje Airijoje.

Aktorė **E. Dauguvietytė - Kudabienė** (dešinėje) atlieka programą laike L. K. Mot. D-jos suvažiavimo Hamiltone. Šiais metais jos pastangomis buvo surengtas IV Dramos Teatro Festivalis Toronte. Ši kultūrinė šventė praėjo su pasisekimu. Žiūrovai turėjo progos susipažinti ir iš kitų vietovių atvykusiais dramos ansambliais.

PASIRUOŠIMAS ŠEIMOS GYVENIMUI

J. VALIŪNAS

Senesnių laikų kaimo vedybos buvo pagrįstos dažniausiai medžiaginiais sumetimais. Kaip toje dainoje sakoma: "Kai bus didis kraitužėlis, bus turtingas bernužėlis." Arba, kaip toje dzūkų dainoje: "Pasvarstyk, Antela, ar tu moki . . .", pasiruošdama tekėti, įvairius moters ūkio darbus? Atsižvelgiama ir emigracijoje į medžiaginį būsimo vyro stovį. Sakoma, ji gerai ištekėjo, nes jos vyras gydytojas, ar inžinierius, ar kuris kitas gerai uždirbąs intelektualas . . .

Keičiasi laikai, o su jais keičiamės ir mes. Tas medžiaginis požiūris, kuris vaidino ar dar tebeturi ir šiandien tam tikrą reikšmę (nes juk jaunavedžiai turi užsidirbti pragyvenimui ir gal įsikūrimui), tas požiūris darosi nebe taip pagrindinai svarbus. Jau ir Lietuvos kaimas sumiesčionintas, ir ten jau mažai kas bekepa sau duonos ar gamina audeklus drabužiams. Tat savaime kyla klausimas dėl dvasinių vertybių. Ar jaunavedžių tėvai pagalvoja, kad greta medžiaginio jaunųjų apsirūpinimo (išsimokslinimas ir gerai apmokamas darbas) dar reikalinga ir dvasinis jaunųjų bendrumas ir šeimos gyvenimui pasiruošimas. Sakytum, lyg reikėtų, pirm negu leisti surašyti vedybinį aktą, patikrinti,

kiek jaunieji yra pasiruošę vedybiniam gyvenimui dvasine prasme. Ne tik kad to nereikalaujama iš jaunavedžių, bet kažin ar yra tokie kursai, kur jaunimas būtų paruošiamas pareigingam šeimos gyvenimui. Tokio vedybiniam gyvenimui nepasiruošimo pasėkmės yra visiems žinomos: vis didėjantis išsiskyrusių šeimų skaičius. Yra, rodos, įvairios patarėjų agentūros (counseling), kur nesugyveną jaunieji bandoma sutaikinti. Taigi gydoma simptomai, o nejieškoma priežasčių tos masinės šeimų išsiskyrimo epidemijos.

O dėl vaikų — štai ryškiausias šeimų pakrikimo pavyzdys. 1976 m. J.A.V-se apie du milijonai paauglių vaikų pabėgo nuo savo tėvų, jieškodami prieglobsčio pas gimines, pažįstamus, arba tiesiog išbėgdami į didmiesčio nežinią. Reiškia, kad yra ne tik dvasinis vyro ir moters nesugyvenimo pakrikimas (persiskyrimas), bet ir vaikų auklėjime visiškas bankrotas. Tai pasekmė įsigalėjusio Amerikoje materializmo, kuomet neatsižvelgiama į dvasinius tėvų tarpusavio sugyvenimo ir vaikų auklėjimo pradus.

Vien įsimylėjimas ir medžiaginis jaunųjų apsirūpinimas — tai dar ne viskas. Jei mergaitė, vos 15 m. sulaukusi, reikalauja iš tėvų, kad leistų su berniuku pavakarauti (date) arba dažnu atveju panaktibaldžiauti, tai ar ne aišku, kad aistrai teikiama pirmenybė. O kokie jų būdo bruožai, temperamentas, kilmė, pažiūros į šeimos pareigingumą, į vaikų auklėjimą, kas čia tą viską analizuos. Vokiečiai sakydavo: "Savo žmoną ir savo gyvulius imk tik iš savo gyvenamos aplinkos (Dein Weib und dein Vievbestand nimm nur in sein Vaterland)". Čia suprantama europiečių kaimo gyvenimas, kur žmona tinkamiausia laikoma ne tik savo tautos, bet ir savo apylinkės. Tas dėsnis nelengva pritaikinti J.A.V-se ar Kanadoje, nes čia pastebime nemažą tautų mišinį.

Pažiūrėkime, kaip tvarkoma šeima, kuri atsižvelgia ir į dvasinį šeimos gyvenimą bei vaikų auklėjimą. Jei susivedę sulaukia vaikų, tai ju gyvenimas žymiai pasikeičia. Vaikų žavingumas vaivorykštinėmis spalvomis pagražiną gyvenimą, bet drauge su tuo įgimtu sentimentu atsiranda daug laiko užimančių rūpesčių. Augantį vaika tenka tėvams mokyti tūkstantį įvairiausių dalyku ne vien tik kasdieninės apyvokos (aspsirengti ir save tvarkyti). Vaiko dažnai pakartojami klausimai: "kaip" ir "kodėl", jei į juos atydžiai ir su meile atsakoma, padidina vaikų akyse tėvų autoritetą. Juk nesunku vaika išmokyti aritmetikos 2 x 2 = 4, ar kaip padalinti 10 iš 5, ar geografijos, ar kaip balansuoti dviratį. Bet daug sunkiau pamokyti mergaitę, kuri patampa moterim, arba berniuką, bręstantį į vyrus: čia pamoka užsitęsia visą gyvenimą. Tėvai, mokydami vaikus privalo apsišarvuoti nepalaužiama kantrybe, ir jie jokiu atveju negali pradėti abejoti, kad vaiko ta ar kita yda yra jau nebepataisoma. Išmokykime vaikus suprasti, kad yra neatskiriamas ryšys tarp laimės ir meilės. Nereikia teikti ilgos pamokos apie meilę. Pirmiausia tėvas negali paaiškinti vaikams, dėlko jis myli jų motina. Ir kiek jis ją myli, to neįmanoma išaiškinti, bet tą reikia parodyti vaikams savo elgesiu. Pasakokim vaikams, kad laimė nėra matuojama laiko tekme ir kad gyvenimas nėra matuojamas metų sezonais ar jų skaičiumi. Gyvenimas yra pajusti saulėtą rytą, arba sniego pūgą popiety, arba padarant iškylą į užmiestį su visa šeima, arba laukiant atslūgstant sergančio vaiko karščiui, arba ramiai poilsiaujant su žmona (ar vyru) prieblandoje, arba parenkant motinai jos drabužį. Jei jūs nerandate kasdieninio gyvenimo smulkmenose pasitenkinimo ir laimės, tai tos laimės jūs niekur nepasieksite, net ir už akiračio . . .

Tėvai savo elgesiuose turi būti garbingi, nes niekas taip nesutvirtina ryšių tarp tėvų ir vaikų, kaip garbingi ir meilingi elgesiai, kurie, kaipo nesutraukiami ryšiai, lydi šeimą visose ju gyvenimo audrose. Mokykime, kad vaikai suprastų, jog nereikia laukti iš kitų daugiau, negu mes jiems duodame, ir kad mes būsime visuomet laimingesni, jei mes mylėsime, o ne nekęsime; jei mes kam pagelbėsime, o ne jei ką mes nuskriausime.

Vaikus reikia įsąmoninti, kad yra mumyse tokia magiška jėga, kuri gali pajudinti kalnus ir paversti svajones į realius dalykus, kuriuos būtų galima paliesti, pajusti, matyti ir džiaugtis. Ir ta magiška jėga yra "savimi pasitikėjimas". Juos reikia įsąmoninti kad kiekvienas gali pasiekti, ka jis galvoja, kad įmanoma pasiekti. Pasitikėdamas savimi, vaikas gali sukaupti visą savo energiją, siekdamas kuo jis nori būti ar ką nori pasiekti, kad nereiktų eikvoti energijos abejonėms, ar jis yra tinkamas siekti užbrėžtą tikslą. Nes abejonės jį dar labiau nuvargins, nei pats darbas, ir jis, to darbo nepradėjęs, jau bus pavargęs.

Išmokykim vaikus, kad jie žinotų, jog nėra tokių sąvoku, kaip geras ar blogas žmogus. Ir jei jie stengtųsi, kad jų darbas teiktų jiems garbingumą, pinigus, saugumą, pasitenkinimą, tai tas visa juos padarys greičiau, negu bet kas kita, geru vyru ar moterim. Vaikams reikia įskiepyti saugumo ir viltingumo jausma, kad jie išvystytų užtenkamai valios ir sugebėjimo galvoti ir jaustis patogiai, į viską žvelgdami atviromis akimis. Nes sprendimai yra lyg tas automobilis: juos reikia dažnais laikotarpiais patikrinti ir, gal būt, juos reikia gana dažnai pakeisti į naujus.

Gal gydytojai tvirtins, kad vaiko sveikata ir jo gyvenimo tąsa didele dalimi priklausys nuo jo naudojamo maisto. Bet iš tikrųjų jo gyvenimas dar daugiau priklausys nuo to, ką jis galvoja, ir kad atviro galvojimo žmonėms, tikriems intelektualams, rašytojams, filosofams, garsiems artistams bei menininkams gyvenimas, būdamas turiningas, neprailgsta ir jie sulaukia senyvo amžiaus. Todėl, kad žmogų sendina ne tiek metai, kiek jo laikysena ar energijos ištekliai. Veiklus vyresniojo amžiaus asmens intelektas (sakykim, jo "plunksna dar nerūdyja") palaiko jo dvasines ir fizines jėgas. Toks žmogus įdomausis vietos ir pasauliniais esamais ir ateinančiais įvykiais, ir jis klausys savo pasąmonės balso, kuris palaikys jame džiaugsmingą pasigėrėjimą gamtos permainomis ir net paprastais saulės tekėjimo bei nusileidimo nepalyginamai puikiais vaizdais.

Monika Currier, 4 m., demonstruoja lietuviškus eglutės šiaudinukus. Mažoji Monikutė gyvena toliau nuo lietuviškų kolonijų, El Toro ir yra kilusi iš mišrios šeimos, bet gražiai kalba lietuviškai.

• SVEIKATA

GRAŽUMAS ATNEŠA MOTERIAI LAIMĘ

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Moteriai gražumas atneša didelę laimę. Jo neturint moteris kenčia. Nėra pasaulyje negražių moterų, visos yra vienaip ar kitaip gražios ir įdomios. O gražiausia moteris yra tada, kada matome iš jos veido spindesį, geros sveikatos požymį. Veido spalva ružava, akys blizga, akių baltymai balti. Matydami moterį su pageltusia spalva, veidas suvytęs, akys apsitraukusios, be jokio blizgesio, akiu baltymai gelsvi, suprasime, kad ji kuom nors serga ir kenčia. Kančia ir rūpestis yra kaip dvynukai, kurie eina tuo pačiu keliu.

Maurice Messegue samdo moteris tyrimo rezultatams įsigyti

Maurice Messegue, kol galėjo prieiti iki šių rezultatų paskelbimo sa-

vo knygose, turėjo įsigyti daug praktišku žinių. Kaip jas įsigyti? Ogi samdydavo moteris plonas, storas, su išbertais spuogų veidais, egzema, senas, raukšlėtas ir t.t. Jas apgyvendindavo, duodavo pilną išlaikyma, laikydavo personala jų aptarnavimui, masažistes, apmokėdavo sutartą atlyginimą. Kasdieną duodavo savo nurodymus ir stebėdavo mėnesiais to darbo eigą, rezultatus ir pasikeitimus. Tai, tur būt, vienintelis žmogus pasaulyje su tokiomis neišsemiamomis žiniomis moters grožiui palaikyti. Jis žinojo, kad moters grožis nepriklauso tik iš išorinės pusės, bet taip pat svarbus ir vidujinis grožis. Tik prie sveiko žmogaus organizmo moterys yra gražios.

Visi grožio palaikymo produktai yra jo paties gamybos

Maurice Messegue pats spausdavo iš visokių augalų alyvas, gamindavo tepalus, kremus, muila, kvepalus, dantų pastas ir kitus kosmetikos produktus. Jo motina labai domėjosi kvepalais. Iš pradžiu pagamindavo tik labai mažame kiekyje savo artimų gerbėju rateliui. Namas būdavo pilnas pristatytas buteliu, buteliuku, statinių, puodu, bliūdų, iš kurių plaukė afroditiškas kvapas, erzindamas moteru uoslę. "Mes visi nuo jaunystės jau buvome kvapu "ligoniai". Tėvas garbino žibutės kvapą, motina lavendos kvapą, o aš, kuris tik su rožėmis užsiimdavau, kvepėdavau vis rožių kvapu. Yra augalu, kurie praėjus kvepėjimo galiai, visuomet dar palieka savo pėdsakus. Pvz. česnakas nelabai "poetiška" kvapą palieka. Bet aš tą kvapą gerbdavau labai."

Colibri, Maurice arklys, taip pat savo kvapą turėjo

"Mūsu arklys Colibri ir tas savo kvapą turėjo. Baltas kaip sniegas, visuomet gražiai iššukuotas, plaukai blizgantys. Colibri atlikdavo didelius darbus, bet nežiūrint to, visuomet gražiai atrodė, kaip lenktynių arklys, nes mano tėvas, gamindamas plaukų plovimui gaminius, visuomet ir Colibri išplaudavo bandymui. Apylinkės ūkininkai labai pavydėdavo Colibri grožio ir klausdavo pas mano tėvą recepto."

Moterys laivais perplaukdavo vandenynus — ieškodamos grožio receptų

"Koketės, jaunos, gražios, senos, turtingos moterys vandenynus perplaukdavo, atvažiuodamos pas mane grožio receptu jieškoti. Mane vadindavo "grožio meisteriu", nes cheminėmis priemonėmis pagaminti kosmetikai kremai, užteršią tik odos porus, kuriu pasėkoje oda darosi skylėta, ir geriau tokiu kremu nenaudoti, kad išvengus katastrofos. Geriausi kremai veido priežiūrai — tai pačios gamtos išauginti augalai, kurie tikrai duoda gerus rezultatus ir nekenkia veido odai."

Veido odą turime lygiai taip pat maitinti kaip savo kūną

Kiekviena moteris, kasdieną dirbdama savo virtuvėje, gali naudotis grožio receptais (nesugaištant daug laiko), kurie yra paprasti ir nekomplikuoti. Ogi tepti savo veidą su bet kokia į ranka pakliuvusia daržove. Ar tai pomidoro riekutė, agurko, citrinos, vaisių ir uogų gabaliukai. Taip tepdamos savo veidą kasdien, po kelių mėnesių pastebėsime, kokia švelni pasidaro veido oda. O vakare patepkite veido odą su **migdolų** alyva, kuri vaistinėje tik centus kainuoja. Migdolu alyva minkština ir maitina veido odą. Šie kuklūs grožiui palaikyti receptai yra priimtini kiekvienos moters kišenei. Taip pat patepus odą tik su vien braške, po nudžiūvimo nuplovus pastebėsite, lyg išėjusi iš grožio salono, kuris tik centus kainavo. Tai galite pasidaryti pačios namuose prieš einant į svečius ar į balių. Veido oda įgauna šviežumo atspindi. Lūpų pieštukus Maurice gamindavo iš uogų ir vaisių.

Storumas — pats didžiausias moters gražumo priešas

Storumo priežastys sunku nustatyti. Gali būti labai daug priežasčių. Visais atvejais pusiausvyros nustatymas ir gero organizmo veikimas turi savo reikalavimus: kaipo pagrindas reikalingas pakankamas miegojimas ir gera dieta. Maitintis daržovėmis, kaip ir anksčiau buvau rašiusi, šlapumo pagalba bus mažinamas svoris, kaip pvz. svogūnas, salierai, petruškos, žemuogės ir įvairios arbatos (vyšniu kauliukų arbata, obuolių žievių arbata). Visos žalios daržovės ir vaisiai tinka svoriui numesti. Nenaudoti balto cukraus, bet rudą, uogienių, saldainių, saldžių kepsniu, baltos duonos, makaronų, pyragaičių ir dideliame kiekyje riebalų (jei ir naudojame, tai tik augalinius riebalus). Vietoje acto — citrina, mažai druskos ir kitų aštrių prieskonių. Naudoti citrina, krapus, petruškas, vietoje kavos cikoriją, vietoje vyno — mineralinis vanduo ir vaisiu sultys.. Tai yra visos natūralio maitinimosi priemonės, kurios turi atstatyti mūsu pašlijusią organizmo pusiausvyrą. Pašalinus iš kūno riebalinguma, tęsti gimnastiką ir dieta. Kaipo kraujo valytojos yra Endivian salotos, dilgynės (kurios mus, vaikus, taip kąsdavo), svogūnai ir iš vaisių vynuogės.

Gražiausia dovana

"MOTERIS"

Gražių rankų užlaikymas

Norint išlaikyti gražias rankas, po darbo pasitepkite pačios pasigamintu tepalu. Sumaišyti truputi alyvos su trupučiu citrinos sunkos. Toks rankų tepimas labai padės net ir tuo atveju, kam labai lūžta rankų nagai.

Krūtų užlaikymas

Užlaikyti gražias krūtis pataria kasdiena plauti su šaltu vandeniu ir masažuoti su migdolų alyva.

Inkštirus iš veido **puikiai** išima tepimas veido su **pomidoro** gabaliuku.

"Veido išlygynimui" dar galite naudoti mieles, algas, žuvų taukus. Vienu žodžiu, viską, kas maitina odą. Be to. pirmoje eilėje žiūrėti, kad nebūtų užkietėję viduriai. Gerti visokių daržovių ir vaisiu sultis. Galite dar išvirti dvi saločių galvas vandenyje ir tuo vandeniu plauti veidą, kiek tik galima dažniau. Labai sudžiūvusią odą galite maitinti su saldžia grietinėle. Kaipo grožio kaukę rekomenduoja: vienas šaukštas olyvos suplakti ir sumaišyti su kiaušinio geltonumu, patepti veida tuo mišiniu ir palaikyti 15 minučių. Po to veidą nuplauti su truputį pašildytu saldžiu pienu. Odai nuvalyti naudoti šį patarimą: nuplauti odą šiltu vandeniu ir pasitepti saldžiu pienu, įpylus kelis lašus švelnaus odekolono.

Dar geriau pieną sumaišyti su žemuogių sunka. Kiaušinio trynys taip pat maitina ir švelnina odą. Grožio kaukę taip pat galite pasidaryti iš vienos mažos tarkuotos bulvės. Pasitepti ta košele ir laukti, kol išdžius. Vėliau nusiplauti drungnu vandeniu.

Kaip matote, visi šie grožiui palaikyti metodai ir receptai yra labai įvairūs, pigūs ir prieinami kiekvienos moters samatai. Rezultatai tikrai bus geresni, kaip naudojimas visokių brangiu kremų, nuo kuriu dažnai tik nukenčia veido oda ir mūsų kišenė. "Veido išlyginimui" taip pat yra reikalingas maistas, kaip ir kūnui. Jau turime daug pigių būdų mūsų veido ir kūno grožiui palaikyti. Su trupučiuku kantrybės, kurios pas mus, moteris, netrūksta, pasieksime gerus rezultatus. Maurice Messegue viso savo gyvenimo darbą įdėjo į šias žinias, kuriu gerumu nebūtų galima nepatikėti. Leiskime spręsti pačioms moterims dėl šių patarimų gerumo ir tikrumo.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

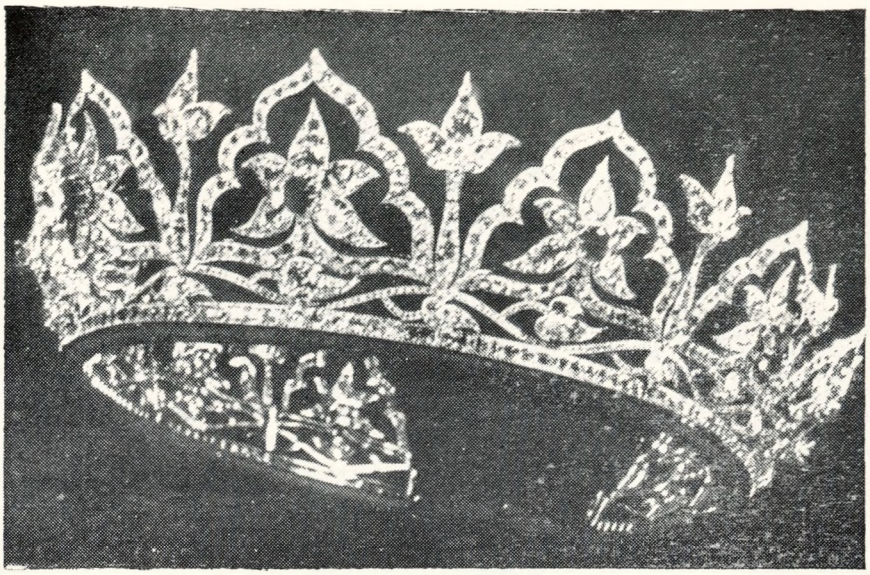

KARALIŠKOSIOS BRANGENYBĖS

KARALIENĖS PAPUOŠALAI

Patys mėgiamiausi Anglijos karalienės Elžbietos papuošalai yra perlai. Dažnai ji dėvi perlų tiarą, perlų auskarus, perlų karolius ir sagtis.

Žinoma, karalienė turi gausybę rubinų, emeraldų ir deimantų, kuriais ji puošiasi iškilmingom progom, bet kasdien ir mažom šeimos šventėm ji dėvi perlus.

Vestuvių metu Elžbietos kaklą puošė tėvų dovanotos dvi eilės perlų. Viena 46 perlų eilutė priklausė karalienei Onai, o antroji — 50 karoliukų karalienei Karolinai, Jurgio antrojo žmonai. Karolina dėvėjo keturias eiles perlų savo vyro karūnacijai. Po to jis išrinko iš visų keturių gražiausius karoliukus ir suvėrė juos į vieną tobulą eilutę.

Karalienės močiutė Marija dovanojo jai puikius dviejų eilių perlus su deimantiniu užsegimu, jos dvidešimto gimtadienio proga. Šiuos karolius karalienė beveik nuolatos dėvi.

Princesės Onos krikštynoms visos artimiausios princesės giminaitės įteikė papuošė perlais! Karalienė Marija dėvėjo perlų auskarus, karalienės motina — tris eiles stambių perlų, o pati Elžbieta — tris eilutes, dovanotas jai senelio Jurgio penktojo.

Ji turi dvi mėgiamas trieiles eilutes. Antroji buvo sudaryta iš šeimos lobyno tuoj pat po Elžbietos karūnacijos.

Perlai gražėja su metais. Kuo dažniau jie dėvimi, tuo labiau jie žvilga įvairiom pastelinėm spalvom. Kuo senesni perlai, tuo jie vertingesni.

Iškilmėms ar oficialioms funkcijoms karalienė dažnai prie perlų eilutės prisisega ant kairiojo peties dar ir safyrinę ar deimantų sagtį. Bet kasdien jos ausis puošia perliniai auskarai, o kaklą eilutė perlų.

Nors pagal etiketą perlai yra daugiau dienos meto papuošalai, karalienė dėvi juos ir prie vakarinių rūbų. Tada jie dažnai derinami su safyrais, rubinais ar deimantais.

Patys brangiausi perliniai papuošalai yra vadinamieji jubiliejiniai karoliai ir Dagmaros karoliai, pagaminti iš penkiolikos deimantinių apskritimų. Iš kiekvieno apskritimo vidurio kabo po penkiolika perlų ir emeraldų. Šie papuošalai yra taip pat karalienės Marijos palikimas.

Dagmaros nepaprasto grožio karoliai buvo dovanoti princesei Aleksandrai jos tėvo Danų karaliaus Frederiko septintojo, kai ji tekėjo už Velso princo, vėliau tapusiu karaliumi Eduardu septintuoju.

Danų karališkajam dvare šie karoliai buvo nuo labai senų laikų ir, sakoma, jie priklausė danų karalienei Dagmarai.

Jubiliejiniai karoliai 1887 metais buvo dovanoti Imperijos Dukterų karalienei Viktorijai, jos auksiniam jubiliejui paminėti. Jie pagaminti iš deimantinių trikampių, su stambiais perlais vidury.

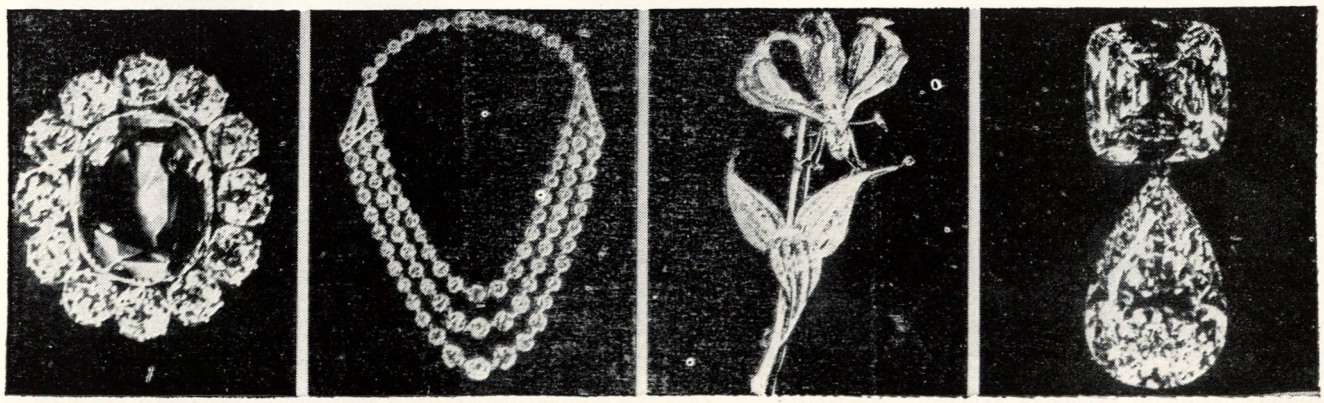

ŽIEMOS MADOS

PATOGI PRAKTIŠKA IR ŠILTA APRANGA

las išimamas ir pagal jį sukerpamas kailinis pamušalas. Toks pamušimas kaštuoja maždaug 300 dolerių.

Kailiai šiemet siuvami daug platesnėm nugarom kaip pernai. Taip pat dėvimi trumpesni ir ilgesni kailiniai švarkai prie kelnių.

Šiaurės Amerikoje ypatingai populiarūs ilgo plauko kailiniai — lūšio ir lapės. Prie kailinių paltų dėvimi nuimami tos pačios rūšies kapišonai. Jie taip pat gali būti dėvimi su vilnoniais apsiaustais. Patys populiariausi kailiai yra minkai. Jų yra 200 rūšių ir atspalviu. Jie lengvi, praktiški ir pagal savo kokybę nėra taip labai brangūs.

Gausiai dėvimi ir meškėno (rakūno) kailiniai. Meškėnai naudojami ir vyriškiems kailiniams.

Kailių ilgis toks pats kaip ir pernai, du-trys inčiai žemiau kelių. Šiemet daug dėmesio kreipiama į apikakles ir rankogalius. Jie puošiami sagom, odiniais dirželiais ir skirtingu kailiu. Prie ilgo plauko kailinių dėvimi odiniai diržai, o prie minko — tos pačios rūšies kailio.

SPORTINIS ODINIS AVIKAILIO PALTAS

APIE KAILIUS

Kai kailiniai nusidėvi ar išeina iš mados, nebūtina juos išmesti. Gerai patikimas kailininkas gali juos labai gražiai atnaujinti ir sumoderninti. Persiūti kailius užtrunka daug laiko ir todėl nemažai kaštuoja, tad jei kailinių vertė buvo septyni šimtai dolerių, o persiuvimas kaštuotų penkis šimtus — toks atnaujinimas visai neapsimoka. Tačiau, persiūdamos brangesnius ir geram stovy kailius, be abejo, sutaupysit. Kailiu kainos kasmet kyla ir dėl kai kuriu laukinių žvėrių retumo ir dėl darbo brangumo. Padėvėtus kailius galima pailginti, uždėti jiems nauja apikaklę, rankogalius, pakeisti susidėvėjusius kailiukus, sutrumpinti į švarkus, persiūti i pelerinas arba panaudoti pamušalui. Šiemet labai madingi medvilninės medžiagos lietpalčiai, pamušti kailiu. Jie ir praktiški ir šilti. Kailinį pamušala galima dėti ir į vilnonius apsiaustus. Tik pirkdamos vilnoni apsiausta žiūrėkit, kad jo plotis ir rankovės būtų panašūs į turimus kailinius. Vilnonio apsiausto pamuša-

• Šeimininkių kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Kugelis su varške

4 sv. bulvių,
½ sv. sviesto,
4 kiaušiniai,
1 pd. grietinės,
1 sv. varškės (sausos),
druskos.

Tarkuotas bulves nusunkti ir užpilti karštu ištirpintu sviestu, įmaišyti 3 kiaušinius, druską ir viską gerai sumaišyti. Varškę ištrinti, įmaišyti 1 kiaušinį, druską ir gerai išminkyti. Į riebalais išteptą formą dėti ploną sluoksnį bulvių košės, ant viršaus dėti visą varškę ir uždengti vėl bulvių koše. Kepti apie valandą vidutinio karštumo krosnyje. Prie kugelio tinka: lydytas sviestas, grietinė arba spirginti lašinukai.

Kiunkė — žemaitiškas valgis

2 pd. džiovintų žirnių,
4 bulvės,
50 g. lašinukų,
1 svogūnas,
4 pd. vandens.

Žirnius išmirkyti ir virti kol suminkštės. Bulves virti atskirai, kai baigs virti į jas supilti išvirtus žirnius, kiek pavirinus nusunkti, sutrinti ir ant tos košės užpilti paspirgintą svogūną su lašinukais. Tinka su raugintais kopūstais ir kitais užkandžiais.

Keptos bulvės

6 didelės kepimo bulvės,
⅔ puoduko sviesto,
druskos ir šviežiai maltų pipirų pagal skonį.

Sviestu gerai ištepti kepimo indą. Nuluptas bulves supiaustyti riekutėmis ir išdėstyti inde, kad padengtų ir šonus. Apiberti druska ir pipirais. Sviesta išleisti ir dalį užplti pasitaupant kitiem bulvių sluoksniams. Kartoti, kol viskas susidės. Norint ant paskutinio sluoksnio galima uždėti rugščios grietinės ar apiberti tarkuotu sūriu.

Kepti orkaitėje prie 425°F apie 40-45 minutes, ar kol bus minkštos ir gražiai apkepusios. Duodant į stalą, piaustyti ketvirtainiais ar trikampiais priklausant nuo kepimo formos. Tinka prie įvairių mėsų ar žuvų.

Bulvių šokoladinis pyragas

2 puodukai cukraus,
¼ puoduko minkšto sviesto,
4 atskiri kiaušiniai,
2 puodukai miltų,
2 šaukšteliai kepimo miltelių,
1 šaukštelis cinamono,
1 šaukštelis tarkuoto muškato riešuto (nutmeg),
¼ šaukštelio druskos,
1 puodukas kakavos pudros,
1 puodukas razinkų,
1 puodukas virtų sutrintų bulvių,
½ puoduko pieno,
1 šaukštelis vanilės,
1 puodukas kapotų riešutų (walnuts).

Ištrinti cukrų su sviestu, įdedant kiaušinio trynius į ištrintą masę ir gerai išplakti. Persijoti drauge kepimo miltelius, cinamoną, muškato riešutą, druską ir kakavą. Su trupučiu šios mišrainės apibarstyti razinkas.

Į ištrintą masę pakaitomis sudėti ištrintas bulves, miltų mišrainę ir pieną, vis plakant po kiekvieno įdėjimo užbaigiant miltais. Sudėti vanilę, razinkas ir riešutus. Išplakti kiaušinio baltymus iki standžios putos ir lengvai įmaišyti į masę.

Augštesnę su skyle formą ištepti riebalais, į ją sudėti masę. Kepti prie 325°F maždaug vieną valandą, ar kol geležinis virbalas, įkištas į vidų, išsitrauks švarus. Leisti truputį atvėsti formoje ir tada išversti ant lėkštės.

Aprikosų ar slyvų virtinukai

6 kepimo bulvės,
3 kiaušinio tryniai,
2 šaukšteliai druskos,
2-2½ puoduko miltų,
12-15 aprikosų ar mažų mėlynų slyvų,
12-15 cukraus kubų.

Nuplauti bulves ir su lupenom pakepti orkaitėje prie 450°F apie 45-60 minučių, kol bus minkštos (galima bulves ir virti, bet tada skirtingas skonis). Iškeptas bulves nulupti ir sutrinti. Tada padėti į šaldytuvą 8

J. VERTELIS

MOLINIAI INDAI

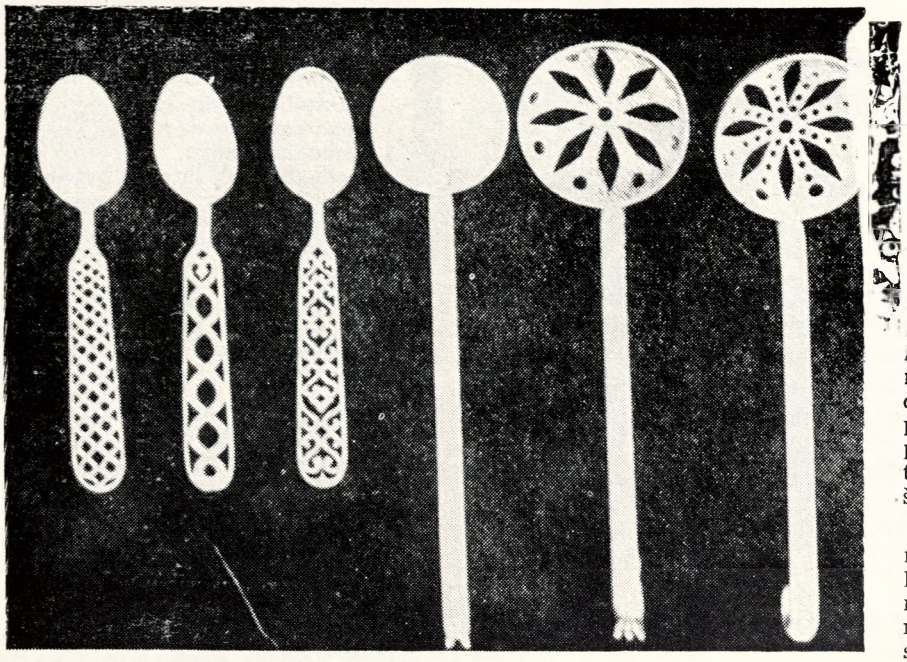

J. VARGONAS MEDINIAI ŠAUKŠTAI

valandom. Išėmus sudėti kiaušinius bei druską ir lengvai išmaišyti. Kočiojimo lentą pabarstyti miltais ir išdėti bulvių masę padarant viduryje duobutę, į kurią supilti vieną puoduką miltų. Minkyti tešlą dadedant miltų, kol masė bus lygi ir vidutinio kietumo. Pamiltuoti kočeliuką ir iškočioti tešlą apie 1 inčo storumu. Supiaustyti rėželiais dvigubo dydžio nei gu pavienė uoga.

Vaisius nuplauti ir užtektinai perpiauti, kad būtų galima išimti kauliuką ir vietoje jo įspausti cukraus kubą. Atidarymą apspaudyti. Vaisius dėti į tešlos rėželius, padarant kamuoliuko pavidalą. Didesniam puode užvirti pasūdyto vandens. Į verdantį vandenį sudėti virtinukus. Virti apie 15 minučiu, ar kol iškils į viršu. Sumažinti kaitrą ir dar leisti pavirti 5 minutes. Su skylėtu šaukštu išimti virtinukus. Duoti su tirpytu sviestu arba duonos trupinukais, sumaišytais su cukrum ir pakepintais svieste (apiberiant).

Suomiškos salotos

1 kieta kopūsto galvutė,
½ šaukštelio garstyčių pudros,
1 šaukštas cukraus,
1½ šaukštelio druskos,
3 kiaušinio tryniai gerai išplakti,
1 puodukas pieno (gerai užkaitintas, bet neužvirintas),
⅓ puoduko acto.

Supiaustyti kopūstą į keturias dalis, išplauti ir gerai nusausinti. Smulkiai supiaustyti su peiliu ir užmerkti į ledų vadenį, tik ne metaliniame inde.

Dvigubame puode virti sumaišytus: garstyčias, cukru, druską ir kiaušinio trynius. Įmaišant pamažu supilti pieną ir virti, kol masė sutirštės ir bus lygi. Nuolatos maišyti naudojant medinį šaukštą.. Nuėmus nuo kaitros, supilti actą ir karštą pilti ant nusausintų supiaustytų kopūstu. Uždengti ir padėti i šaldytuva, kad atvėstų. Duoti prie šaltos ar šiltos užkandos.

Suomiška agurkų mišrainė

2 vidutinio dydžio agurkai,
⅓ puoduko acto,
2 šaukštai vandens,
¼ puoduko cukraus,
½ šaukštelio druskos,
žiupsnelis pipirų,
2 šaukštai kapotų petražolių.

Nuplauti agurkus, bet nenuimti odos. Supiaustyti labai plonomis riekutėmis ir sudėti į gilų dubenį. Sumaišyti actą, vandenį, cukru, druską, pipirus ir užpilti ant agurkų. Pamaišyti ir apiberti petražolėmis. Tada uždeti lėkštutę, kad padengtu agurkus, ir prispausti akmeniu ar kitu svoriu. Laikyti mažiausia tris valandas paslėgtus. Nusunkti ir duoti prie šaltos mėsos ar žuvies. Galima duoti ir su rūgščia grietine.

Kepta žuvis su daržovėmis

2 svarai žuvies "fillet" (be kaulų),
1 puodukas smulkiai kapotų svogūnų,
½ puoduko kapotų salierų,
½ puoduko kapotų petražolių,
1 puodukas plonai piaustytų morkų,
2 bulvės supiaustytos riekutėmis,
druskos ir pipirų pagal skonį,
1 dėž. 19 uncijų sveikų pomidorų.

Negiliame inde, jeigu turima moliniam, išdėti žuvį. Ant viršaus sudėti kapotas daržoves, apiberti druska ir pipirais. Tada išdėti pomidorus. Kepti atidengtą prie 375°F apie 45-60 minučių, ar kol žuvis bus iškepus ir padažas virs. Naudojant molinį indą, kepimui įpusėjus uždengti. Stikliniame inde reikia dažnai palaistyti viršų.

Boba su romu

uncijų pakelis geltono pyrago mišinio (yellow cake mix),
puoduko cukraus,
puoduko vandens,
puodukas plakimo grietinėlės,
šaukštai cukraus pudros,
šaukštai tamsaus romo.

Darbas ir laiko stoka dažnai reikalauja moterį paruošti vaišes greitai. Šis receptas tinka tokiai progai. Naudoti formą (su skyle išstumiama) 8 inčų diametro. Formą ištepti sviestu ir truputį paberti cukrum. Pyragą sumaišyti ir kepti pagal pakelio instrukcijas. Formoje tešlos turėtų būti virš pusės. Patikrinimui pyrago naudoti pagaliuką. Jigu pagaliukas švarus, tai pyragas iškepęs. Nuėmus formos šonus, leisti atvėsti apie 10 minučių.

Pyragui kepant paruošti sulaistymą. Cukru su vandeniu pakaitinti ant lengvos ugnies, kad ištirptų. Nuėmus nuo kaitros, įmaišyti pusę puoduko romo. Išversti pyragą ant lėkštės ir sulieti šiuo šiltu sirupu. Lieti pamažu, kad susigertų. Jeigu nubėgs ant lėkštės, tai galima vėl panaudoti. Pyragą nedėti į šaldytuvą. Jeigu norima naudoti kitą diena, tai uždengti lengvai sidabriniu popieriu.

Prieš davimą išplakti grietinėlę su cukraus pudra (2 šaukštais) ir pamažu įmaišyti 2 šaukštus romo. Grietinėlę galima duoti atskirai, leidžiant kiekvienam užsipilti, arba įdėti į vidury pyrago esančią skylę papuošiant viršų su uogomis ar uogiene.. Maždaug 8-10 žmonių proporcija.

Vienietiškas tortas

½ puoduko sviesto,
1 puodukas miltų,
½ šaukštelio druskos, jeigu sviestas nesūdytas,
½ puoduko aprikosų ar slyvų uogienės.

Pertepimas

3 šaukštai sviesto,
1¼ puoduko cukraus,
6 kiaušiniai (atskirti),
½ svaro tarkuotų riešutų (filberts).

Sviestą įmaišyti į miltus su druska, kol gausis kruopelės. Sudėti į 10 inču diametro formą (išimamą), padengti dugną ir apie ¼ inčo augščiu šonus. Kepti prie 350°F apie 15 minučių, ar kol lengvai paruduos. Išimti iš orkaitės, išdėti ant pyrago uogienę. Ištrinti sviestą cu cukrum. Išplakti kiaušinio trynius, kol bus šviesios spalvos, ir įmaišyti į ištrintą sviestą. Pamažu įmaišyti tarkuotus riešutus. Kiaušinio baltymus išplakti, kol bus standi puta, ir labai atsargiai įmaišyti į paruoštą masę. Visą masę supilti į formą virš išteptos uogienės.

Kepti prie 325°F apie 30-40 minučių, ar kol gražiai paruduos. Priklauso nuo krosnies, nes gali trukti ir valandą (pyragas neturi judėti, jeigu formą lengvai pajudinsit). Maždaug apie 6-12 porcijų.

• Atsiųsta paminėti

Akmens ir paukščio metai — Juozas Almis Jūragis; gražiai išleista ir apipavidalinta eilėraščių knyga; tiražas — 250 egz., 150 pusl., kaina nepažymėta; "Minties" leidyklos, Australijoje, leidinys Nr. 6.

Kristus ir Eucharistija — Pranas Manelis; Krikščionis Gyvenime, Knygų Serija Nr. 15; 380 pusl., kaina 7.00 dol.; dail. T. Valius; adresas: Krikščionis Gyvenime, P.O. Box 608, Putnam, Ct., USA, 06260.

Žemyna — Melbourno, Australijos, Socialinės Moterų D-jos 25 metų jubiliejaus vienkartinis leidinys; redagavo **D. Simankevičienė;** 8 pusl., iliustruotas.

Švenčių proga užprenumeruokite žurnalą arba dovanokite knygą! Spausdintas žodis — gražiausia dovana.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, USA; prenumerata metams — $15.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA; prenumerata metams — 6 dol.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata metams — 7 dol.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai: redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O. F. M.; administratorius — T. S. Rapolas, O.F. M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, USA.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata $5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Canvent, Putnam, Conn. U. S. A. 06260.

Skautija — Lietuvių Skautų sąjungos vadovybės biuletenis; redaguoja redakcinis kolektyvas: A. Saulaitis, R. Gudaitienė, Č. Kiliulis; administracijos adresas: K. Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mass. 02124, U.S.A.

Medicina — PLGS žurnalas; vyr. redaktorius — **Kazys Pemkus,** MD. — 1022 Beau Brummel Drive, Sleepy Holow, Ill. 60118, U.S.A.; administratorė — L. Dargienė — 10326 Kipling St., Westchester, Ill. 60153, U.S.A.; išeina tris kartus metuose; prenumerata — 10 dol.

Gabija — Skaučių Seserijos Vadijos leidinys; redaktorė — ps. B. Kidolienė; medžiagą paruošia — v.s. L. Milukienė — 111 Grohmans Lane, Plainview, N.Y. 11803, USA; leidžiami 4 numeriai metuose; prenumerata — 2 dol.

Skautų Aidas — jaunimo žurnalas — oficialus Lietuvių Skautų S-gos organas; vyr. redaktorė — **v. s. S. Jelionienė,** — 6111 So. California Ave., Chicago, Ill., 60629; administratorius — **s. A. Orentas,** — 6342 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629; mėnesinis — iliustruotas leidinys (išskiriant liepos ir rugpjūčio mėn.); prenumerata metams — $5.00.

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaguoja — Redakcinė kolegija; adresas — 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata — 3 dol. metams: administracijos adresas — 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629, USA.

Lituanus — Lithuanian quarterly— kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams 8 dol.; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill U. S. A. 60629.

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas — 3005, U. S. A. prenumerata metams — $2.50 Amerikoje, kitur — $3. Adresas — 3005 N. 124th st. Brookfield, Wis., U. S. A. 53005.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai. redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata $4; adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Lietuvių Tautos Praeitis — Lithuanian Historical Review — Tomas IV, knyga 1(13); redaktorius — **Juozas Jakštas;** red. pavaduotojas — **J. A. Račkauskas;** Lietuvių Istorijos Draugijos leidinys, 1977 m.; 198 pusl.

Mūsų Žinios — Čikagos Lietuvių Jėzuitų vciklos dvisavaitinis biuletenis; adresas 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Lietuvių Literatūros Istorija — Pranas Naujokaitis; platus mokslinis veikalas (nuo 16 amž. iki 1975 m.); JAV LB Kultūros Tarybos leidinys: I, II, III ir IV tomai. apie 2500 pusl.; tiražas 1000 egz.; kaina vieno tomo — $10.

Gaunama pas lietuviškos spaudos platintojus arba LK Kultūros Tarybą— adresas: A. Kareiva 7030 S. Rockwell Str., Chicago Ill. U.S.A. 6629.

ŽURNALUI AUKOJO:

$58.83 — Kataliku Moterų Draugija, Melbourne, Australija.

$20.00 — K.L.B. Apylinkės Valdyba, Sudbury, Ont., Kun. Ažubalis, Toronto, Ont.

$10.00 — Hellemans Z., Antverpen, Belgium.

$5.00 — Jurėnienė E., Eden, Ont., Toronto, Ont. Modestavičienė F., Chicago, Ill., Puterienė A., Toronto, Ont., Vileniškienė O., Dorchester, Mass.

$4.00 — Akelienė B., Valencia, Venezuela, Kižienė A., Chicago, Ill.

$2.00 — Juodinskienė E., Detroit, Mich., Šeputienė O., Detroit, Mich.

$1.00 — Ignaitienė J., Weston, Ont., Kličienė V., Montreal, Que., Mašalaitienė A., Toronto, Ont., Mikelėnienė V., Peterborough, Ont., Pajaujienė A., Toronto, Ont., Paovienė V., Grand Rapids, Mich., Petrušaitienė B., Waterloo, Ont., Puleikienė A., Lemont, Ill., Stakienė L., Chicago, Ill., Veckienė O., Dorchester, Mass., Vitkuvienė A., W. Hartford, Conn.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Adomaitienė M., La Salle, Que., Ališauskienė K., Markdale, Ont., Alytienė E., Lyneham, Australia, Bakaitienė O., Chicago, Ill., Bičiūnienė J., Chicago, Ill., Budrienė P., Elizabeth, N.J., Bulvičienė M., Toronto, Ont., Bužinskienė B., Chicago, Ill., Česnaitienė T., Clearbrook, B.C., Dauvydienė K., Detroit, Mich., Deksnienė A., Hamilton, Ont., Dollos N., Lauingen, Vokietija, Genčiuvienė A. (2 m.), Toronto, Ont., Gudelienė L., Hot Springs, Ark., Horn R., Chicago, Ill., Indreikienė A., Chicago, Ill., Jančiukienė O. (2 m.), Winnipeg, Man., Jankauskaitė L., Mountainside, N.Y., Jasiulevičienė M., Cicero, Ill., Jokšienė M., London, Ont., Jonynienė A. (2 m.), Berlin, Conn., Juknevičienė A., Brockton, Mass., Juodvalkienė O., Chicago, Ill., Jurėnienė E., Eden, Ont., Kaliukevičienė I., Toronto, Ont., Kazilienė P., Concord, Ont., Kronienė E., Dundas, Ont., Lukienė A., Toronto, Ont., Makaitienė G., Norwood, Mass., Marcinkienė M., Chicago, Ill., Matulionienė J., Madison, Wisc., Mažeikienė O., Cleveland, Ohio, Mikulienė U., Westchster, Ill., Naikauskienė D. (2 m.), Windsor, Ont., Nenortienė K., Hartford, Conn., Pajaujienė E., Los Angeles, Calif., Pekarskienė P., Delhi, Ont., Petronienė D., Dearborn Heights, Mich., Petrulienė S., Toronto, Ont., Purtulienė E., Cicero, Ill., Rev. Ragažinskas P., Central, Ill., Ramonienė J., Oakville, Ont., Rickutė S.. Cicero, Ill., Rumšienė O., Chicago, Ill., Šapočkinienė J. (2 m.), Toronto, Ont., Skobeikienė S., Richmond Hill, N.Y., Šliterienė K., Waukegan, Ill., Smilgienė K., E. Chicago, Ind., Stirbienė P. (2 m.), N. Britain, Conn., Šutienė G. (2 m.), Toronto, Ont., Švėgždienė E., Toronto, Ont., Tarvydienė M., Hamilton, Ont., Taučytė S., N. Chicago, Ill., Tevelienė E., Hamilton, Ont., Trečiokienė A., Santa Monica, Calif., Tumosienė Z., Toronto, Ont., Vadopalienė L., Oak Park, Ill., Vaitiekūnienė D., Hamilton, Ont., Vaitonienė M., Hamilton, Ont., Vaškienė V., Cheltenham, Pa., Vileniškienė O., Dorchester, Mass., Žebertavičienė S., Parlin, N.Y., Žekinė M.,